

AJUNTAMENT
SANT BOI
DE LLOBREGAT

Avaluació del Pla Director de Cooperació al Desenvolupament de Sant Boi de Llobregat (2017-2021)

Sant Boi de Llobregat, setembre del 2022.

Amb el suport de

**Diputació
Barcelona**

Elaborat i facilitat per Miquel Carrillo i Eloísa Piñeiro.

nadir ✦

www.nadir.coop

Acrònims

AECID	Agencia Española de Cooperación para el Desarrollo
AFA	Associació de Famílies d'Alumnes
APS	Aprenentatge per unitat
CAD	Comitè d'Ajuda al Desenvolupament OCDE
CCAR	Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat
CMCSiP	Consell Municipal de Cooperació Solidaritat i Pau
DENIP	Dia Escolar de la No violència i per la Pau
EPS	Educació per a la Solidaritat
FCCD	Fons Català de Cooperació al Desenvolupament
FEMP	Federación Española de Municipios y Provincias
JMS	Joves que Migren Sols
MENA	Menors Emigrants no Acompanyats
OIT	Organització Internacional del Treball
OCDE	Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmics
PCN	Pràctiques Culturals Nefastes
PDCD	Pla Director de Cooperació al Desenvolupament
PEFS	Pla d'Educació i Formació per a la Solidaritat
PIO	Punt d'informació i Orientació sobre Protecció Internacional
PMEiFS	Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat
PMAPR	Pla Municipal d'Acollida a Persones Refugiades
UCSPMRC	Unitat de Cooperació, Solidaritat, Pau, Mediació i Restauració Comunitària

Sumari

Acrònims.....	3
Presentació.....	6
Anàlisi de l'execució del Pla Director.....	7
Validesa dels enfocaments.....	7
Drets Humans.....	7
Gènere.....	10
Sostenibilitat ambiental.....	10
Cultura de Pau.....	11
Desenvolupament de les activitats previstes.....	12
Activitats de Cooperació, Ajuda Humanitària i Educació.....	12
Cooperació per a la Justícia Global.....	16
Ajuda Humanitària.....	21
Educació per a la Solidaritat.....	22
Accions estratègiques.....	24
Identificació de noves accions de cooperació directa municipalista.....	24
Identificació de mecanismes de seguiment i incidència vinculats als casos de persones defensores.....	25
Adaptació de la convocatòria de projectes.....	25
Sistema d'indicadors de coherència de polítiques públiques.....	26
Reestructuració de la composició i el funcionament del Consell Municipal de Cooperació Solidaritat i Pau.....	26
Posada en marxa del Programa de Voluntariat a Terreny.....	27
Posada en marxa d'accions d'APS amb centres educatius i entitats.....	27
Formalització d'un PMEIFS.....	28
Pla d'avaluació de projectes de cooperació.....	28
Millorar les eines de comunicació i rendició de comptes.....	29
Formalització d'un sistema d'indicadors.....	29
Acompliment dels objectius.....	30
OE1. Millorar la governança democràtica a través de l'enfortiment de les capacitats institucionals i de la societat civil organitzada.....	30
OE2. Promoure la defensa i l'exercici efectiu del conjunt drets humans, a través de la provisió de bens comuns i la lluita contra les desigualtats i les situacions d'opressió individual o col·lectiva.....	31
OE3. Incentivar un canvi de model social, econòmic i ambiental, enfocat en evitar el canvi climàtic i superar l'extractivisme, que sigui més just, inclusiu i generador d'una riquesa més ben distribuïda.....	33
OE4. Alleugerir el patiment humà i l'impacte material en d'altres situacions d'emergència humanitària, estructural o sobrevinguda, en especial a través de la posada en pràctica del Dret d'Asil i l'assistència a les persones refugiades a la nostra ciutat.....	34
OE5. Implicar la ciutadania santboiana en una acció per la justícia global cap cop més incisiva i de més qualitat.....	35
Avaluació segons criteris.....	36
Avaluació del disseny.....	36
Pertinència.....	36
Coherència.....	37
Avaluació dels resultats.....	38
Eficàcia.....	38
Eficiència.....	41
Impacte.....	43
Sostenibilitat.....	44
Conclusions.....	45
Lliçons apreses.....	48
Recomanacions.....	50
Annex. Metodologia.....	51
Fases d'elaboració.....	51
Fase 1: Estudi de Gabinet.....	51
Fase 2: Treball de Camp.....	52
Fase 3 i 4: Resultats, conclusions, recomanacions i lliçons apreses, i validació i presentació de l'informe final i comunicació de resultats.....	54
Annex. Fonts consultades.....	55

Figures

Figura 1: Evolució del pressupost relatiu de cooperació internacional (2017-21).....	12
Figura 2: Evolució del pressupost relatiu de cooperació internacional (2017-20).....	12
Figura 3: Evolució del pressupost per línies de treball i categories de despesa (€).....	13
Figura 4: Suport relatiu a les diferents línies de treball.....	13
Figura 5: Evolució del pes relatiu de les modalitats de gestió.....	14
Figura 6: Participació relativa d'entitats catalanes en l'execució pressupostària.....	15
Figura 7: Distribució per codis CAD-CRS del pressupost de cooperació al desenvolupament.....	17
Figura 8: Distribució de la cooperació per àrees geogràfiques.....	19
Figura 9: Evolució de la cooperació per àrees geogràfiques.....	20
Figura 10: Distribució de la cooperació per països.....	21

Taules

Taula 1: Projectes de cooperació per a la justícia global de les entitats locals amb suport municipal.....	8
Taula 2: Objectius i accions de cooperació, ajuda humanitària i educació (2017-21).....	17
Taula 3: Desplegament del Pla d'Educació i Formació per a la Solidaritat.....	22
Taula 4: Catàleg activitats escolars.....	23
Taula 5: Accions comunicatives.....	24
Taula 6: Objectius del PMEiFS.....	28
Taula 7: Avaluació del PMAPR.....	35
Taula 8: Primer taller amb entitats.....	52
Taula 9: Segon taller amb entitats.....	53
Taula 10: Participants als tallers.....	53
Taula 11: Entrevistes realitzades.....	54

Presentació

Sant Boi de Llobregat ha fet front a una etapa important de transformacions i esdeveniments singulars durant els anys en el quals ha estat vigent el seu segon Pla Director de Cooperació al Desenvolupament (PDCD). Malgrat les dificultats, però, la voluntat política i l'empenta de la societat civil local han permès avançar en la renovació i en el desplegament d'aquesta política al municipi, en la mesura de les seves possibilitats. En aquest sentit, el PDCD ha esdevingut una eina útil i important per reorientar la seva estratègia, tot i restar alguns reptes encara pendents.

De cara a l'elaboració del següent PDCD, es fa necessària realitzar una avaluació del desplegament de la política de cooperació internacional des del municipi i de com l'anterior PDCD l'ha aconseguit orientar. El present document analitza, en aquest sentit, aquesta posada en escena durant el període 2017-21, comprnent un any més del lapse previst inicialment. S'ha interpretat com a pròrroga de facto, vistos els efectes de la pandèmia de COVID-19.

Es tracta d'una mirada al conjunt de la cooperació internacional del municipi. Aquesta inclou tant l'acció impulsada directament per l'Ajuntament, com la que les entitats locals realitzen amb el seu suport. Comprèn les activitats al Sud global com a Sant Boi, a través de les diferents línies de treball.

L'avaluació analitza, per començar, la validesa dels enfocaments de gènere, drets humans, pau i sostenibilitat, i com s'han anat transversalitzant en el conjunt de l'estratègia de cooperació i les diferents accions que la concreten. Té especialment importància per l'aposta realitzada per fer de la cooperació santboiana una política transformadora, tot allunyant-la d'un paradigma centrat en la cobertura de necessitats als països empobrits o d'una percepció assistencialista i colonialista.

A continuació s'examina com s'han desenvolupat les diferents línies d'acció, així com les accions estratègiques. Amb aquestes segones, es pretenia acompanyar la posada al dia de la política, més enllà del seu funcionament habitual. S'examinen, a continuació, el grau d'acompliment dels objectius, amb les dades a les que s'ha tingut accés. La seva relativa escassetat no ha permès aprofundir més en com aquests estan avançant a través de les diferents activitats impulsades durant aquests cinc anys.

Finalment, s'avalua el conjunt de la política a través dels criteris habituals del CAD, i se n'extreuen algunes conclusions, recomanacions i lliçons apreses per contribuir a la realització del nou PDCD. Com s'explica a la metodologia annexada, la participació de l'equip tècnic i polític de l'Ajuntament i de les entitats ha permès confeccionar aquesta imatge que, en línies generals, permet afirmar que la política de cooperació al municipi continua gaudint d'una bona salut, malgrat totes les dificultats.

El PDCD ha estat una eina útil per impulsar i orientar aquesta política pública, alhora que ambiciosa i en algunes aspectes sobredimensionada, en comparació a unes capacitats municipals molt valuoses i reconegudes arreu, però insuficients davant el volum i la complexitat dels reptes plantejats en aquest període.

Anàlisi de l'execució del Pla Director

En el present apartat s'analitzarà com i en quin grau s'ha desenvolupat el PDCD al municipi de Sant Boi durant aquest període. En primera instància, examinant si els enfocaments que proposava el pla han estat activats i han guiat el conjunt d'aquesta política pública. En segon lloc, a través del desplegament de les diferents activitats estratègiques i de les accions de cooperació previstes. Finalment, comprovant l'assoliment dels objectius mitjançant el sistema d'indicadors proposat pel propi PDCD per a cadascú d'aquests.

Validesa dels enfocaments

Drets Humans

L'enfocament de drets humans ha estat incorporat formalment durant el període de vigència del PDCD. Si bé és cert que algunes entitats ja l'aplicaven amb anterioritat en la pràctica, com a resultat de la seva progressiva implantació a Catalunya, les noves bases específiques per a accions de cooperació al desenvolupament i educació per a la solidaritat incorporen criteris específics. Efectivament, sobre una base total de 200 punts, el criteri *h)* n'atorga fins a 14 punts a les propostes que estiguin construïdes considerant els diferents rols dels titulars de drets, responsabilitats i obligacions, així com les capacitats necessàries per a la consolidació efectiva d'un o diferents drets humans.

És un pas necessari per comptar amb una política pública transformadora, però no suficient. Es tracta d'un criteri més i no d'un requisit necessari per optar al suport municipal a través de la convocatòria. De fet, criteris tradicionals com ara la *Coherència i planificació* (fins 33 punts) o la *Viabilitat* (màxim de 24 punts), superen àmpliament en importància en la baremació. Aquests darrers criteris, juntament amb d'altres amb un caràcter tècnic, són valorats per part del FCCD, mentre que el relatiu a l'enfocament de drets humans i un altre conjunt, més polític, ho són per part de la UCSPMRC de l'Ajuntament. Aquest repartiment de papers¹ permet posar en valor les capacitats pròpies de l'equip de l'Ajuntament i del Fons, i assegura un anàlisi amb diferents dimensions. Ara bé, el que no s'explica és per què un criteri que no parteix del coneixement de la realitat local de l'entitat, no és també valorat pel FCCD.

S'adverteix una estratègia de gradualitat i de realisme amb les capacitats instal·lades localment, així com de possibilisme per poder incorporar nous col·lectius interessats en les accions internacionals de solidaritat, potser menys familiaritzats d'entrada amb aquest enfocament. El 2017, amb la modificació de bases, l'Ajuntament va oferir formació especialitzada a les entitats locals, per tal de que poguessin incorporar l'enfocament.

A la Taula 1 es recull la relació de projectes impulsats per les entitats, que han comptat amb el suport de l'Ajuntament de Sant Boi. No és objecte de l'avaluació entrar a valor totes i cadascuna d'aquestes iniciatives, però amb l'orientació que suggereixen els títols i els informes de rendició de comptes i justificació dels ajuts públics, sembla evident que l'enfocament de drets és bastant present en el conjunt. En aquest sentit, la modificació de les bases n'ha estat un element positiu per aconseguir que l'enfocament sigui present.

¹ També de la puntuació: cada part disposa de 100 punts de 200 al criteri que valora.

Taula 1: Projectes de cooperació per a la justícia global de les entitats locals amb suport municipal.

Any	Projectes	Objectius estratègics			Suport Ajunt. (€)
		OE1	OE2	OE3	
2017	Accés al dret a un habitatge digne amb sanejament bàsic per a 52 persones amb diferents discapacitats i les seves famílies en situació de vulnerabilitat de la regió de Kalyandurg, Anantapur, Índia.				9000
	Acompanyament internacional i promoció dels drets humans a Colòmbia.				4000
	Contribuyendo a la defensa de los derechos sexuales y reproductivos de las mujeres de diferentes etnias del Círculo de Diéma , Región de Kayes (Mali).				9000
	Derecho a vivir sin violencias. Proceso organizativo y participativo de mujeres en campaña permanente "Ni una menos".				9000
	Desafiaments i oportunitats des de les arrels: percepcions de les llevadores tradicionals i sensibilització en mutilació genital femenina en el nou marc legal que prohibeix la pràctica a Gàmbia.				3000
	Enfortiment institucional a través de la millora de l'accés a l'aigua: La Conquista II.				22000
	Posada en marxa del centre de promoció femenina per a joves en situació desfavorida a Koubri, Ouagadugú, Burkina Fase (2ª part).				9000
	Programa de formació "Treball decent per a tots i totes". Marroc 2016-2019.				9000
	Projecte per promoure la igualtat de gènere a través dels espais de diàleg social en què participen els treballadors i treballadores de Guatemala.				9000
	unitat social per la pau: construïm pau, camins alternatius a la guerra.				4000
2018	Dotació i posada en funcionament d'una horta d'1 ha per a dones a Guinéa Djilakounda, Bignona, Casamance.				7500
	Jóvenes capacitadas en autoconstrucción, recuperando las casas de abobe. Construyendo una biblioteca comunitaria. Matagalpa.				7500
	Millora en l'accés a una educació secundària pública de qualitat per a nois i noies adolescents i desfavorits, fomentant l'equitat de gènere, a Anantapur.				7500
	Posada en marxa del centre de promoció femenina per a joves en situació desfavorida a Koubri, Ouagadugú, Burkina Fase (2ª part).				4500
	Programa de formació "Treball decent per a tots i totes". Marroc 2016-2019.				7500
	Promoció d'un model de desenvolupament econòmic basat en la justícia social a Guatemala.				7500
	Promoció de l'apoderament econòmic i drets de les dones a San Miguelito.				7500
Suport al programa d'atenció primària de la salut mental al Senegal.				9900	
2019	Contribuir a millorar la protecció dels Drets de la infància, especialment dels menors estrangers no acompanyats i separats a Nador (Marroc).				7462
	Dotació i posada en funcionament d'una horta d'1 ha per a dones a Guinéa Djilakounda, Bignona, Casamance.				7500
	Enfortiment de l'emprenedoria i les oportunitats laborals de dones mitjançant la innovació eco-social en cadenes de valor del nord de Perú.				7500
	Enfortir les capacitats de titulars de drets, responsabilitats i obligacions per avançar en l'eradicació de les PCN en el cercle de Diema, Regió de Kayes (Mali).				7500
	Jóvenes capacitadas en autoconstrucción, recuperando las casas de abobe. Construyendo una biblioteca comunitaria. Matagalpa.				7500
	Millora de la salut ocular i dels unitats d'optometria a Ziguinchor i altres poblacions del Senegal.				7500
	Millora en l'accés a una educació secundària pública de qualitat per a nois i noies adolescents i desfavorits, fomentant l'equitat de gènere, a Anantapur.				7500

Any	Projectes	Objectius estratègics			Suport Ajunt. (€)
		OE1	OE2	OE3	
	Posada en marxa del centre de promoció femenina per a joves en situació desfavorida a Koubri, Ouagadugú, Burkina Fase (2ª part).				4500
	Programa de formació "Treball decent per a tots i totes". Marroc 2016-2019.				7500
	Promoció d'un model de desenvolupament econòmic basat en la justícia social a Guatemala.				7500
	Promoció de l'apoderament econòmic i drets de les dones a San Miguelito				7500
2020	Accés al dret a un habitatge digne amb sanejament bàsic per a 49 dones i les seves famílies en situació de vulnerabilitat de la comunitat rural de H. R. Palyam, a l'àrea de Madakasira, districte d'Anantapur (Índia).				7500
	Ampliació de l'escola salesiana de secundària a Mimboman (Yaoundé-Camerún). Fase II.				7500
	Centre de salut mental Dalal-Xel Thiès (Senegal).				7500
	Contribuir a millorar la protecció dels Drets de la infància, especialment dels menors estrangers no acompanyats i separats a Nador (Marroc).				7462
	Dona, igualtat i treball digne al Marroc 2019-2022 (Fase II) (Marroc).				7500
	Drets econòmics i alimentació amb perspectiva de gènere a San Miguelito, (Nicaragua).				7500
	Enfortiment de l'emprenedoria i les oportunitats laborals de dones mitjançant la innovació eco-social en cadenes de valor del nord de Perú.				7500
	Enfortir les capacitats de titulars de drets, responsabilitats i obligacions per avançar en l'eradicació de les PCN en el cercle de Diema, Regió de Kayes (Mali).				7500
	Promoció del respecte i compliment dels Drets Humans per part de les Empreses Transnacionals (ETS) (Colòmbia).				7500
	2021	Accés al dret a un habitatge digne amb sanejament bàsic per a 49 dones i les seves famílies en situació de vulnerabilitat de la comunitat rural de H. R. Palyam, a l'àrea de Madakasira, districte d'Anantapur (Índia).			
Ampliació de l'escola salesiana de secundària a Mimboman (Yaoundé-Camerún). Fase II.					7500
Centre de salut mental Dalal-Xel Thiès (Senegal).					7500
Ciudad Arce, lliure de violències contra dones i nenes en espais públics.					7500
Dona, igualtat i treball digne al Marroc 2019-2022 (Fase II) (Marroc).					7500
Drets econòmics i alimentació amb perspectiva de gènere a San Miguelito, (Nicaragua).					7500
Enfortiment de les capacitats dels actors nord-amazònics equatorians per l'exercici del dret a l'aigua en un escenari post- covid19 a través de l'ús de tecnologies de la informació i Comunicació.					7500
Enfortiment institucional a través de la millora de l'accés a l'aigua: La Conquesta II.					7723
Millora de la salut ocular i dels unitats d'optometria a Ziguinchor i altres poblacions del Senegal.					9000
Promoció del respecte i compliment dels Drets Humans per part de les Empreses Transnacionals (ETS) (Colòmbia).					7500
Contribuint a la millora real del Dret a una educació inclusiva i intercultural, sota un enfoc de gènere en el barri de Mesnana, en la regió de Tànger-Tetuan-Alhucemas.				7500	

Gènere

La Taula 1 també mostra l'existència d'un bon nombre d'iniciatives en què els drets de les dones estan al centre. D'altra banda, les accions de cooperació directa, tant al sud com a nivell educatiu, han incorporat àmpliament aquesta mirada. Quant a la cooperació tècnica desenvolupada al Marroc, el leimotiv ha estat el reforçament de capacitats per fer més inclusives i proactives les administracions locals en termes de gènere. Pel que fa a les activitats de sensibilització i les unitats educatives a Sant Boi, les fonts consultades assenyalen la col·laboració fluïda entre els unitats d'igualtat i cooperació a nivell de programació conjunta d'esdeveniments amb un interès compartir o de suport tècnic, a l'hora d'introduir criteris específics de valoració a les convocatòries o de revisar el PMEiFS sota aquesta perspectiva.

Existeix un mandat polític a l'Ajuntament per transversalitzar el gènere i una de les persones de l'equip de la unitat de cooperació és antena per aquest procés. Això permet introduir i fer seguiment d'aquest enfocament i ampliar la capacitat de treball instal·lada a la unitat d'igualtat, la qual encara no té prou efectius per participar en la valoració de les propostes presentades a convocatòria per part de les entitats locals. Tampoc assisteix al CMCSiP, el que facilitaria l'acompanyament de les entitats.

De la mateixa manera que amb l'enfocament de drets, l'enfocament de gènere ha avançat entre les iniciatives de les entitats locals gràcies a les noves bases específiques i amb la importància que ha pres aquest enfocament a la cooperació catalana durant els darrers anys. Efectivament, el criteri f) de les bases assenjala que els projectes adreçats a dones podran rebre fins a un màxim de 14 punts, al mateix nivell que l'enfocament de drets. Malgrat no ha esdevingut un requisit a les bases ni tan sols té un pes relativament gran, en comparació a d'altres criteris, el pes actual de les iniciatives en matèria de cooperació al desenvolupament i la seva presència a les iniciatives d'EPS, fa evident l'efecte positiu aconseguit.

Sostenibilitat ambiental

Pel que fa a l'EPS, les accions de protecció d'activistes o de sensibilització al seu voltant han incorporat la lluita pels bens comuns ambiental. Fins i tot, una edició del Barrejant (2020), es va centrar en aquesta perspectiva, i cal posar en valor el suport al comerç just i les finances ètiques, els quals incorporen aquest enfocament, a través de la fira anual. També la 5a Mostra de Cinema i Convivència, el mateix any, es va centrar a la temàtica del «Consum local, impacte global».

Pel que fa a la cooperació directa al Sud global, la línia encetada durant aquest període ha estat enfocada des d'una perspectiva de gènere, mentre que la perspectiva ambiental no ha disposat d'un espai determinat. Tampoc els projectes que han impulsat les diferents entitats locals, amb el suport municipal, s'han centrat especialment en la promoció de la sostenibilitat ambiental. Aquells que han treballat en el reforç de l'economia social i solidària, especialment dins la millora dels mitjans de vida, la producció agropecuària i la transformació d'aliments, sí que han tingut cura d'introduir aquesta visió, segons els informes d'avaluació de projectes consultats.

Malgrat les noves bases recorden, al seu inici, que els projectes han de servir per «instrumentar un sistema de desenvolupament sostenible», no es preveuen elements que assegurin aquesta visió dins les propostes presentades i aprovades. Tampoc existeixen espais específics per a la rendició de comptes als informes finals d'avaluació que han de presentar les entitats.

En general i segons els testimonis, es constata que malgrat ser un dels valors que projecten la ciutat, no s'ha aconseguit aprofitar-ne el potencial i establir una col·laboració fluïda amb les unitats de cooperació i medi ambient. En temes clau per a l'alineament del conjunt de polítiques públiques amb la justícia global, com ara la transició energètica i el canvi climàtic, no s'ha incorporat les repercussions de les polítiques locals més enllà del municipi al discurs institucional, malgrat l'interès i l'apertura a fer-ho per part de les fonts consultades.

Cultura de Pau

La cultura de pau està present a les accions educatives dins la ciutat, segons les fonts i la documentació consultada. A banda de la celebració del Dia internacional de la Pau, del DENIP o de la inclusió dins el treball amb persones defensores, és un dels elements centrals del PMEiFS. Aquesta importància queda palesa en el fet de que el primer programa continuat amb un centre educatiu que es farà, arran l'aprovació del PMEiFS, serà una experiència pilot enfocada a la introducció de la cultura de pau en tot la comunitat educativa (AFA, professorat, alumnat), espais, documentació, etc. Aquesta experiència pilot es durà a terme amb el suport de l'Escola de Cultura de Pau, una entitat especialitzada i de llarga trajectòria.

D'altra banda, examinant la documentació disponible, es poden localitzar fins a tres iniciatives centrades en la promoció de la pau i l'erradicació de la violència, des de diferents perspectives. No hi ha previstos, però, criteris a las bases de la convocatòria de projectes de cooperació, que permetin assegurar que l'enfocament es troba present de manera general a totes les propostes. Sí que existeix, dins els criteris relatius a les accions educatives, la necessitat d'alinejar-se amb les temàtiques prioritàries, entre les quals es troba la cultura de pau, juntament amb el dret d'asil, les desigualtats globals, comerç just i el consum responsable (5 sobre 100 punts).

Desenvolupament de les activitats previstes

Aquesta apartat té per objectiu descriure la posada en marxa de les activitats previstes pel Pla Director. D'una banda, aquelles accions que d'ordinari constitueixen el cos de la política pública de cooperació i, d'altra, les activitats estratègiques, les quals havien de servir per fer-la avançar, segons la visió continguda al propi PDCD.

Sense cap mena de dubte, la irrupció de la COVID-19, a mig mandat del PDCD, l'esclat social i la repressió a Nicaragua i la guerra d'Ucraïna, cap el seu final, han tingut una influència notable en la manera en què s'han acabat desenvolupant totes aquestes accions. De manera general, cal reconèixer la capacitat demostrada per l'Ajuntament i les entitats locals per tal d'adaptar-se i continuar amb l'execució de les activitats previstes, trobant nous formats i fórmules administratives que ho permetessin.

Activitats de Cooperació, Ajuda Humanitària i Educació

A nivell de recursos, l'Ajuntament de Sant Boi ha mantingut el nivell pressupostari durant el període de vigència del PDCD, d'una manera força estable. Fins i tot descomptant els recursos públics captats gràcies al suport de la DIBA (Figura 2), s'ha mantingut en línies generals per sobre del 0,7% exclusivament amb recursos propis i aportacions no públiques², en termes de pressupost previst. Si s'analitza la seqüència històrica de tota la dècada passada (Figura 1), s'observa com el present PDCD ha aconseguit establir un compromís econòmic molt rellevant i poc habitual entre les administracions locals al nostre país amb la política pública de cooperació.

Figura 2: Evolució del pressupost relatiu de cooperació internacional (2017-20).

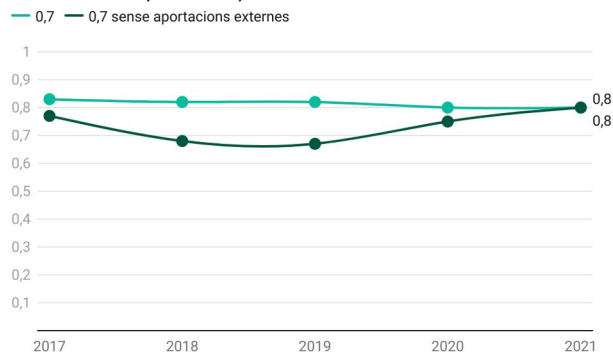
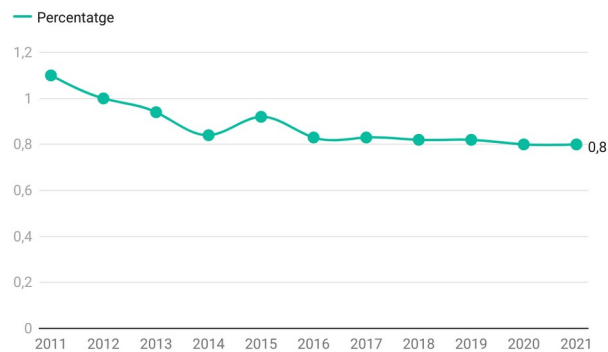

Figura 1: Evolució del pressupost relatiu de cooperació internacional (2011-21).

No es disposa de dades al respecte, però les fonts consultades indiquen que la pandèmia no ha dut a una subexecució significativa de pressupostos, que en tot cas han pogut estar redirigits o adaptats gràcies a les facilitats i les mesures especial habilitades específicament des de l'administració pública. Una de les mesures que hi va contribuir va ser la introducció de la convocatòria de projectes de caràcter bianual, que va donar més temps per a tot el cicle administratiu i d'execució de les activitats, en un moment ple d'incerteses i dificultats de tota mena.

Aquests recursos es reparteixen anualment segons es recull a la Figura 3, on es pot comprovar també a nivell absolut, l'estabilitat pressupostària assolida per part de l'Ajuntament de Sant Boi quant pel que fa a

² És significativa, en aquest sentit, l'aportació de la Fundació AGBAR, gràcies a la qual es desenvolupa el Pla d'Acollida.

aquesta política pública. Les diferents línies de treball i categories de despesa ha patit poques variacions, la més significativa durant l'any 2020, on l'ajuda humanitària d'emergència atesa la pandèmia va captar més recursos dels habituals. En general, la progressiva implementació del Pla d'acollida ha anat augmentant el pes d'aquesta línia, mentre que les accions al Sud global o les educatives al municipi, han anat cedint una part dels seus recursos. També és significatiu el progressiu augment de les despeses personal i d'administració de totes les accions. Si s'observa el repartiment relatiu de recursos sense considerar aquestes despeses (Figura 4) s'observa de manera més clara com la ajuda humanitària ha anat guanyant importància, i com les altres dues línies continuen repartint-se la resta de recursos de manera pràcticament equitativa, llevat l'any 2020 on la COVID-19 es va deixar notar en l'execució d'accions de cooperació al desenvolupament. No deixa de ser una bona pràctica a ressaltar aquesta flexibilitat entre les línies davant la contingència de la pandèmia.

Figura 3: Evolució del pressupost per línies de treball i categories de despesa (€).

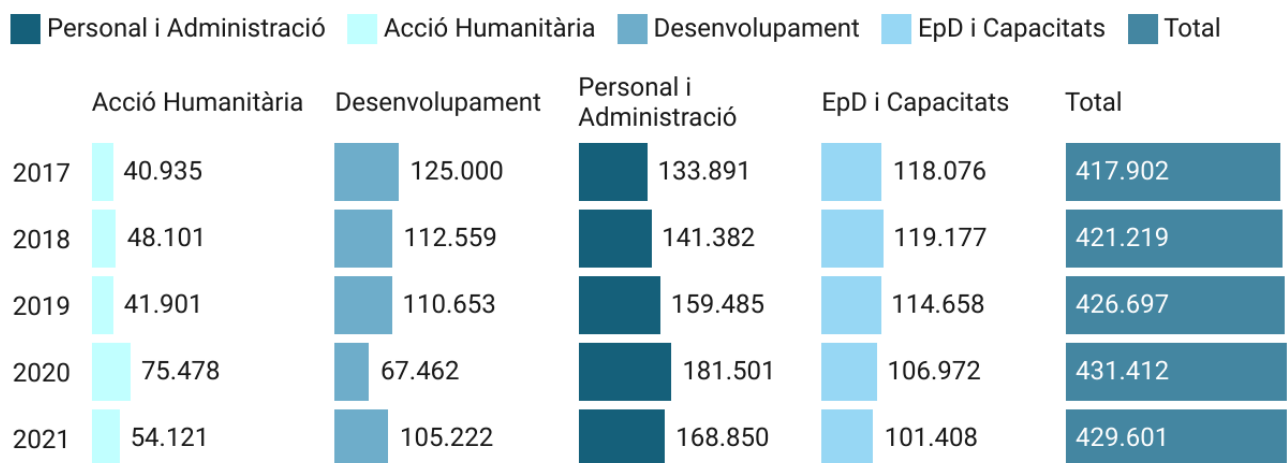
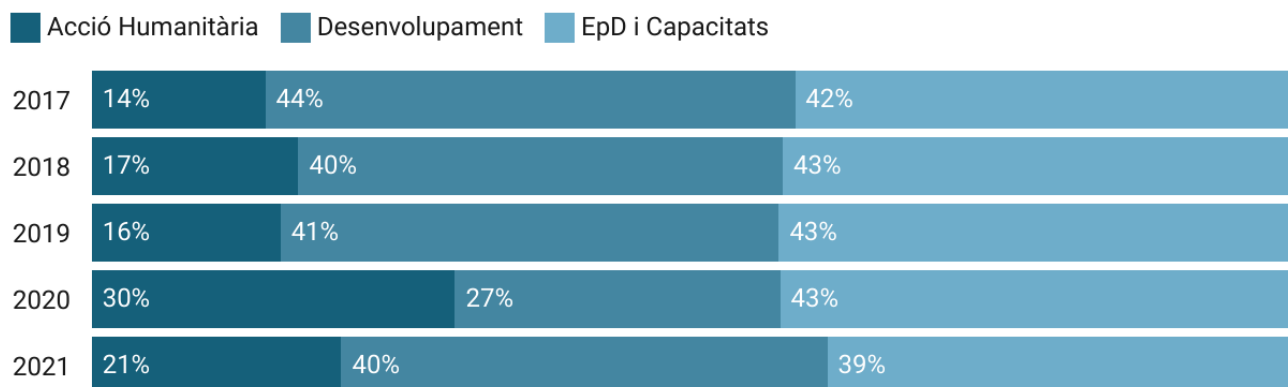

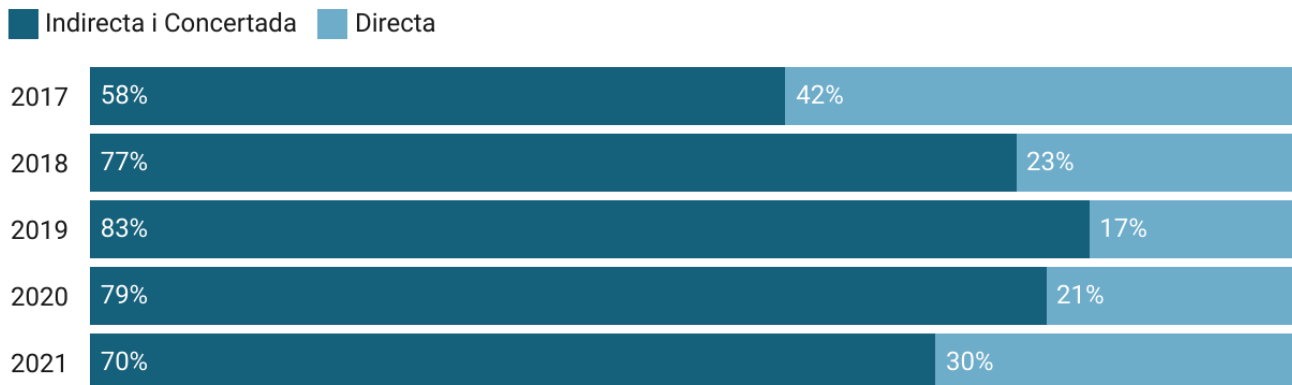
Figura 4: Suport relatiu a les diferents línies de treball.

Pel que fa a la gestió dels recursos destinats a cooperació, la tendència global és que les modalitats concertada i indirecta han anat guanyant terreny de manera sostinguda (Figura 5), amb les dades

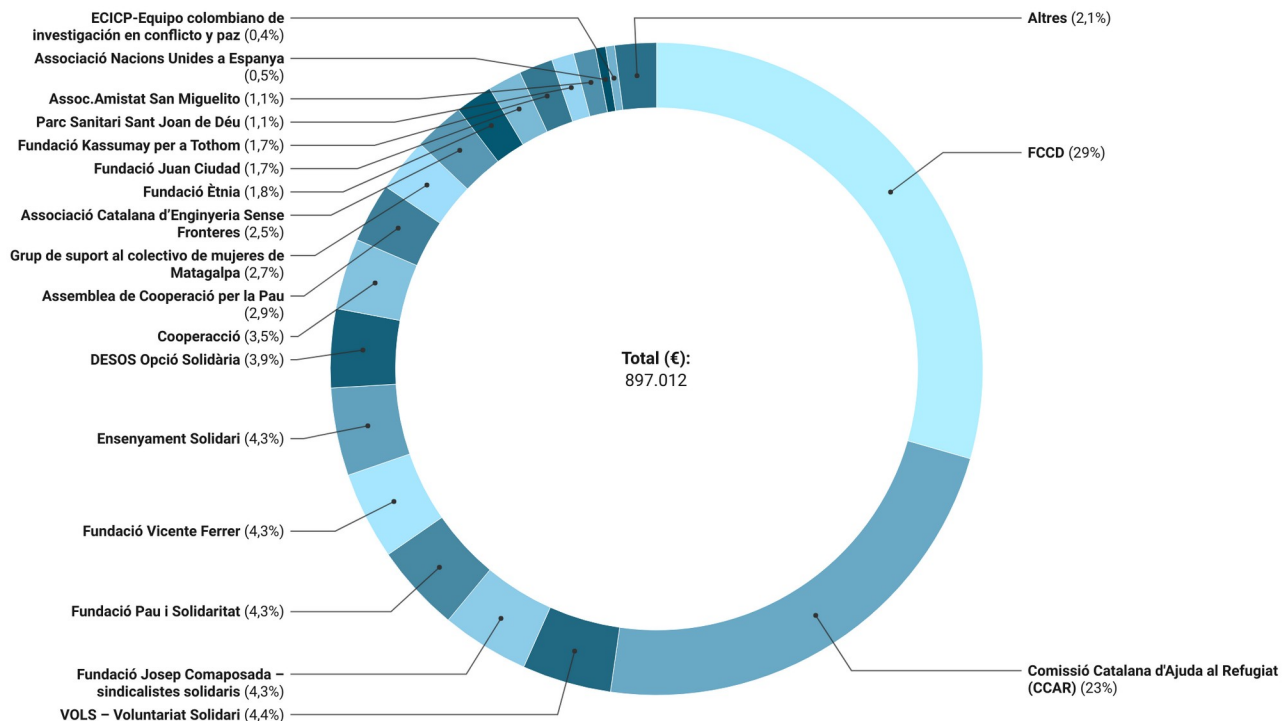
disponibles. Només els anys 2020-21 trenquen la tendència dels anys anterior, probablement com a conseqüència de la pandèmia, en què les entitats que col·laboren amb l'Ajuntament de Sant Boi han anat guanyant protagonisme. En partides específiques com ara la que sustenta la convocatòria de projectes de cooperació, per exemple, s'ha passat dels 54.000 € l'any 2017, als 110.000 € el 2021, producte del compromís recollit al PDCD per augmentar la dotació per a aquest instrument en concret. La davallada de la col·laboració amb administracions públiques al Sud global, d'altra banda, afavoreix aquesta tendència, atès encara no s'ha trobat on focalitzar la cooperació en modalitat directa.

Figura 5: Evolució del pes relatiu de les modalitats de gestió.

S'han descomptat les despeses de gestió, a càrrec de l'Ajuntament, i aquelles partides de les quals no es disposa de dades sobre la seva execució final.

Figura 6: Participació relativa d'entitats catalanes en l'execució pressupostària.

La Figura 6 mostra com s'ha distribuït el pressupost executat entre les diferents entitats que han col·laborat amb l'Ajuntament de Sant Boi en la implementació de la cooperació internacional des del municipi. El paper protagonista del FCCD en tot el període es fa evident (29% del total de fons executats per entitats han passat per les seves mans), tot i que les aportacions no siguin regulars en tota la seqüència d'anys. A més, les aportacions a projectes d'altres entitats també han estat gestionades pel FCCD, per la qual cosa la seva participació ha estat fins i tot superior. El pes del Fons té a veure amb el notable creixement de la quota com a municipi associat i la gestió de les accions d'EPS, incloent Ciutats Defensores.

És important igualment el suport de CCAR, que ha anat guanyant un paper central atès el desplegament del Pla d'Accollida. Segons les fonts consultades, però, la captació de cofinançament privat per aquest Pla introdueix una certa impredecibilitat, però, i pot arribar a afectar la resta de línies de treball, quant al repartiment de recursos.

Més enllà d'aquestes dues entitats, hi ha una desena d'ONG que han accedit a finançament a través de les convocatòries de projectes al Sud i, recentment, d'EPS a la ciutat, o mitjançant el FCCD. Amb el model bianual de convocatòria, les entitats amb projectes oberts no podien optar a noves subvencions, l'Ajuntament de Sant Boi ha pogut executar la totalitat del pressupost consignat mitjançant aportacions a ONG via Fons.

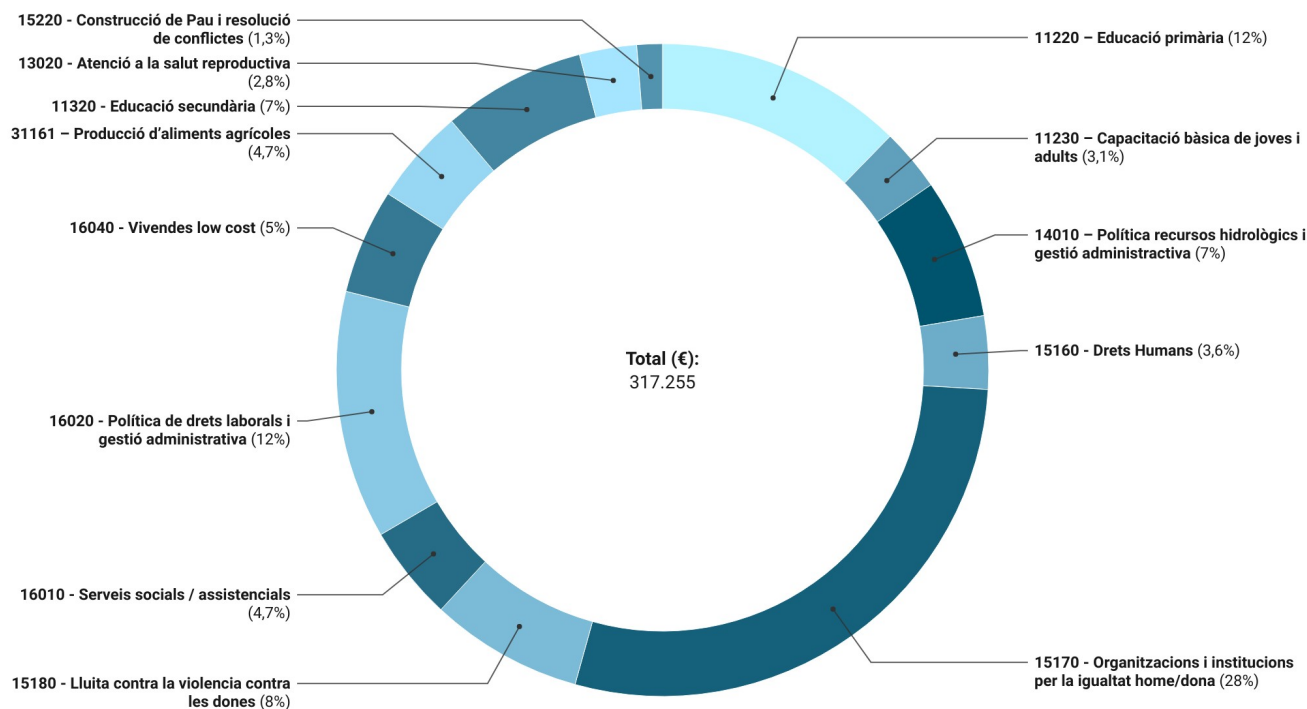
Cooperació per a la Justícia Global

El PDCD identificava una sèrie d'objectius sectorial en els que enfocar la cooperació per a la justícia global des de Sant Boi. La cooperació al Sud global s'ha desenvolupat de manera directa per part de l'Ajuntament, o de manera concertada, a través de convenis de col·laboració amb entitats o de la concurrència d'aquestes a la convocatòria de projectes. A la Figura 7 es recull el suport donat a les entitats a la convocatòria, segons les diferents àrees temàtiques i la classificació donada pel CAD de l'OCDE. Caldria afegir la valorització econòmica del temps dedicat per les persones expertes i membres de l'equip de la unitat de cooperació, a posar en marxa les accions en modalitat directa però, malauradament, no es disposa de dades al respecte.

Els codis relatius a la igualtat entre gèneres (13020, 15070 i 15080) aconseguen concentrar un 39% del recursos, el que constitueix una tendència evidentment de l'acció local de cooperació. A banda de les iniciatives impulsades per les ONG, a través de la convocatòria, el propi Ajuntament s'ha incorporat a Equalmed. Aquest és un programa de cooperació tècnica municipalista al Marroc, sota els auspicis de la DIBA, centrat en promoure l'accés de les dones al espai de govern local, que a més ha incorporat un component de promoció de la participació entre la població dels municipis.

Un altre sector important, com al conjunt de la cooperació local catalana, és el suport al dret a l'educació. Els codis que el representen (11220, 11230 i 11320) arriben a concentrar el 22% del pressupost de cooperació al Sud global durant tot el període d'estudi. De la mateixa manera, és rellevant el suport als drets laborals i el treball digne (codi 16020), amb un 12% del pressupost. A banda, hi ha tot un seguit de sectors que estan efectivament alineats amb el previst pel PDCD, desenvolupats mitjançant diferents accions, i que a la Taula 2 es relacionen amb els seus diferents objectius. Els OE1, OE2 i OE3 corresponen, efectivament, a les accions i projectes de cooperació al Sud global.

Figura 7: Distribució per codis CAD-CRS del pressupost de cooperació al desenvolupament.

Només es comptabilitzen aquelles accions amb un CRS atribuïble, que no comprén el global del pressupost dedicat a cooperació.

Taula 2: Objectius i accions de cooperació, ajuda humanitària i educació (2017-21).

Objectius	Projectes ³	Programes i aliances
OE1. Millorar la governança democràtica a través de l'enfortiment de les capacitats institucionals i de la societat civil organitzada.	<ul style="list-style-type: none"> Enfortiment institucional a través de la millora de l'accés a l'aigua: La Conquista II (San Miguelito, Nicaragua). Suport a la població camperola nicaragüenca refugiada a Costa Rica. Acompanyament internacional i promoció dels drets humans a Colòmbia. Enfortiment de les capacitats dels actors nord-amazònics equatorians per l'exercici del dret a l'aigua en un escenari post-Covid19 a través de l'ús de tecnologies de la informació i comunicació. Millora de l'educació musical a San Miguelito, mitjançant l'escola de música i els docents del municipi. Unitat social per la pau: construïm pau, camins alternatius a la guerra. 	<ul style="list-style-type: none"> Suport a l'Ajuntament de Bénguerir (Marroc), dins el programa Equalmed.
OE2. Promoure la defensa i l'exercici efectiu del conjunt drets humans, a través de la	<ul style="list-style-type: none"> Accés al dret a un habitatge digne amb sanejament bàsic per a 49 dones i les seves famílies en situació de vulnerabilitat de la comunitat rural de H. R. Palyam, a l'àrea de Madakasira, districte d'Anantapur (Índia). Accés al dret a un habitatge digne amb sanejament bàsic per a 52 persones amb diferents discapacitats i les seves famílies en 	<ul style="list-style-type: none"> Programa Defensors/es Drets Humans.

³ Les accions i els projectes poden respondre a diferents objectius estratègics, encara que al quadre només es vinculin a un d'aquests.

Objectius	Projectes	Programes i aliances
<p>provisió de bens comuns i la lluita contra les desigualtats i les situacions d'opressió individual o col·lectiva.</p>	<p>situació de vulnerabilitat de la regió de Kalyandurg, Anantapur, Índia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Desafiaments i oportunitats des de les arrels: percepcions de les llevadores tradicionals i sensibilització en mutilació genital femenina en el nou marc legal que prohibeix la pràctica a Gàmbia. • Contribuyendo a la defensa de los derechos sexuales y reproductivos de las mujeres de diferentes etnias del Círculo de Diéma, Región de Kayes (Mali). • Derecho a vivir sin violencias. Proceso organizativo y participativo de mujeres en campaña permanente "Ni una menos". • Enfortir les capacitats de titulars de drets, responsabilitats i obligacions per avançar en l'erradicació de les PCN en el cercle de Diema, Regió de Kayes (Mali). • Enfortiment de l'emprenedoria i les oportunitats laborals de dones mitjançant la innovació eco-social en cadenes de valor del nord de Perú. • Teixint xarxes per al canvi: prevenció i atenció de la mutilació genital femenina i els matrimonis infantils a Gàmbia. • Drets econòmics i alimentació amb perspectiva de gènere a San Miguelito (Nicaragua). • Jóvenes capacitadas en autoconstrucción, recuperando las casas de adobe. Construyendo una biblioteca comunitaria. Matagalpa • Posada en marxa del centre de promoció femenina per a joves en situació desfavorida a Koubri, Ouagadugú, Burkina Fase (2ª part). • Ciudad Arce, lliure de violències contra dones i nenes en espais públics. 	
<p>OE3. Incentivar un canvi de model social, econòmic i ambiental, enfocat en evitar el canvi climàtic i superar l'extractivisme, que sigui més just, inclusiu i generador d'una riquesa més ben distribuïda.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Projecte per a promoure la igualtat de gènere a través dels espais de diàleg social en què participen els treballadors i treballadores de Guatemala. • Enfortiment de l'emprenedoria i les oportunitats laborals de dones mitjançant la innovació eco-social en cadenes de valor del nord de Perú. • Promoció de l'apoderament econòmic i drets de les dones a San Miguelito. • Dona, igualtat i treball digne al Marroc 2019-2022 (Fase II). • Dotació i posada en funcionament d'una horta d'1 ha per a dones a Guinéa Djilakounda, Bignona, Casamance. • Drets econòmics i alimentació amb perspectiva de gènere a San Miguelito, (Nicaragua). • Programa de formació "treball decent per a tots i totes". Marroc 2016-2019. • Promoció d'un model de desenvolupament econòmic basat en la justícia social a Guatemala. • Promoció del respecte i compliment dels drets humans per part de les empreses transnacionals (Colòmbia). 	
<p>OE4. Alleugerir el patiment humà i l'impacte material en d'altres situacions d'emergència humanitària, estructural o sobrevinguda,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suport a l'acollida de població refugiada en trànsit a Europa víctima dels conflictes armats a l'àrea mediterrània • Benvingudes refugiades: enfortim el sistema d'acollida de persones refugiades amb la participació activa dels municipis catalans. • Resposta d'emergència als efectes de l'huracà Irma al seu pas pel Carib. • Resposta d'emergència als efectes del terratrèmol a Mèxic. • Resposta d'emergència als efectes de l'erupció del volcà Fuego a Guatemala. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pla d'Acollida. • Vacances en pau.

Objectius	Projectes	Programes i aliances
<p>en especial a través de la posada en pràctica del Dret d'Asil i l'assistència a les persones refugiades a la nostra ciutat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suport a projectes socials de Nicaragua en el marc de la crisi sociopolítica i econòmica. • Resposta d'emergència als efectes del terratrèmol i del tsunami a Indonèsia. • Suport d'emergència a població refugiada i migrant de Veneçuela a països veïns. • Resposta d'emergència als efectes de la tempesta severa a Gàmbia. • Resposta a la crisi humanitària arran de les inundacions causades pel cicló Idai a Moçambic. • Resposta d'emergència als efectes dels huracans eta i iota a Nicaragua. • Campanya món local refugi: obrim esclotxes a l'Europa fortalesa. 	
<p>OE5. Implicar la ciutadania santboiana en una acció per la justícia global cap cop més incisiva i de més qualitat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Campanya de sensibilització sobre les «maras» al triangle nord de Centreamèrica. • Jornada de reflexió i sensibilització sobre discapacitat i salut mental en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament. • MenjaDrets Fase 2. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pla Sensibilització i Educació per la Solidaritat. • Ciutats Defensores dels Drets Humans. • Xarxa Alcaldes per la Pau. • Beques Programa Voluntariat Internacional

Figura 8: Distribució de la cooperació per àrees geogràfiques.

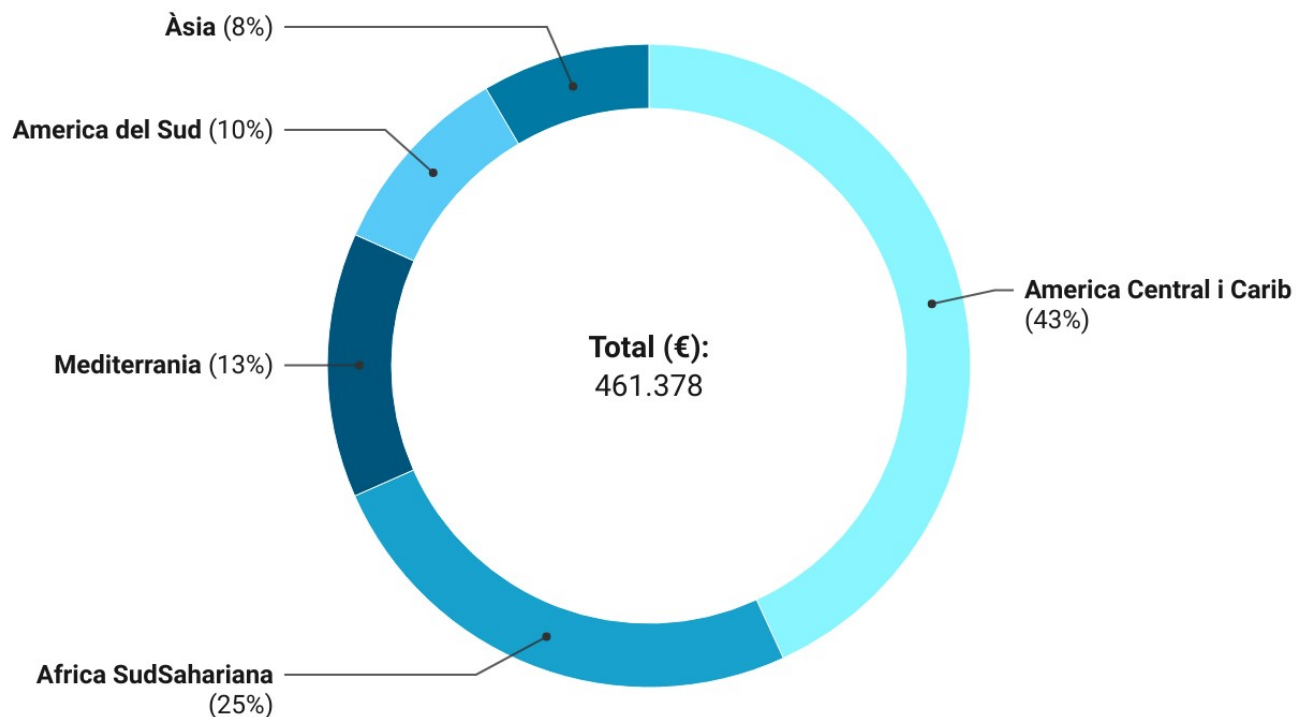
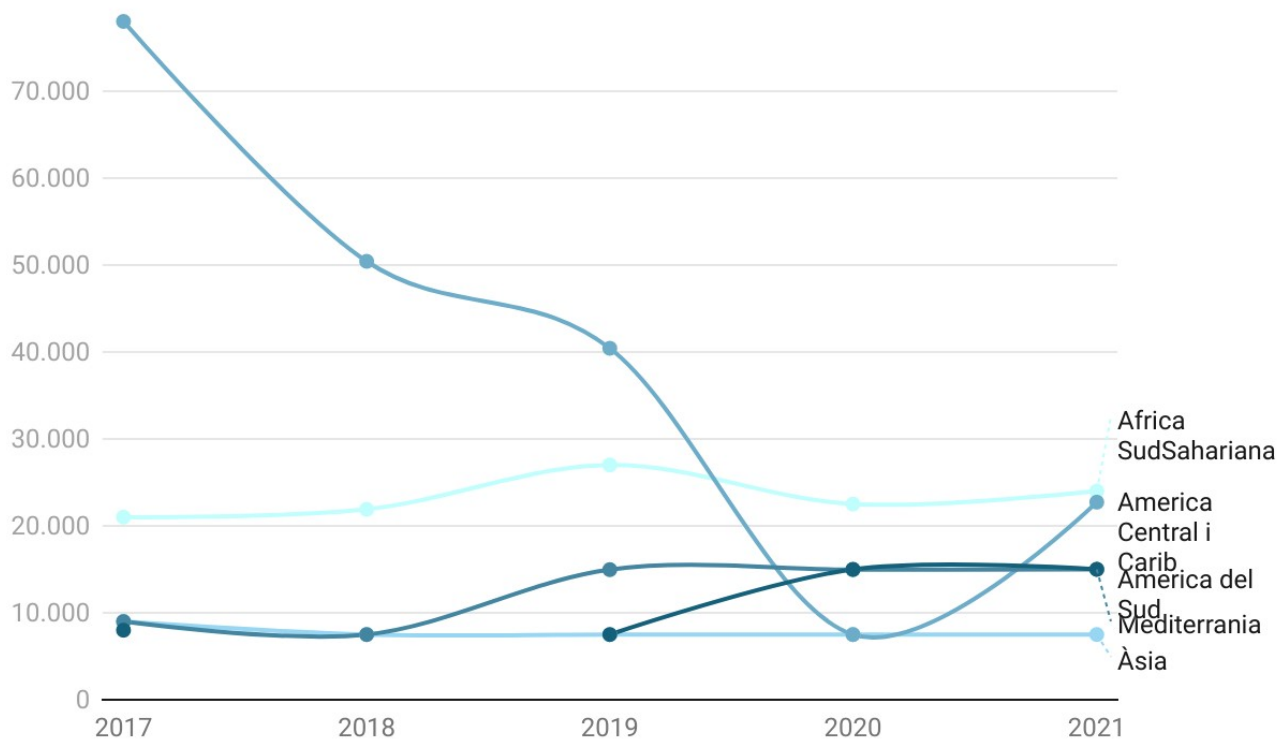

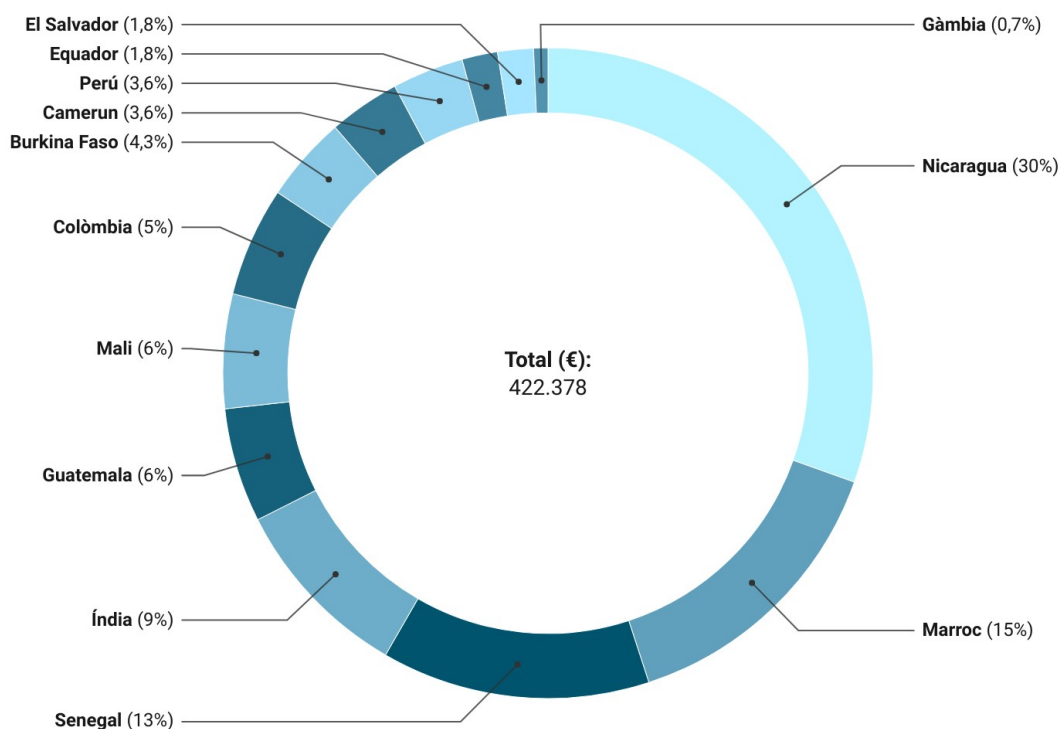
Figura 9: Evolució de la cooperació per àrees geogràfiques.

A nivell geogràfic, la Figura 8 i la Figura 9 mostren com la cooperació impulsada des de Sant Boi se centra bàsicament en dues àrees geogràfiques, atenent al volum de recursos destinats: Amèrica Central i Carib (43%) i Àfrica Subsahariana (25%). La participació de les diferents àrees, però, ha evolucionat clarament: del protagonisme gairebé exclusiu de la primera de les regions el 2017, s'ha passat a una situació el 2021 on aquestes dues regions disposen del mateix nivell de recursos.

Aquesta recomposició té a veure amb la caiguda dràstica del suport a Nicaragua, atesa la situació d'inestabilitat política i social. Tot i que el PDCD ja preveia la retirada progressiva de la cooperació en modalitat directa, el context que viu el país, amb la inhabilitació d'entitats contraparts de les ONG santboianes, ha portat a una reducció dràstica de la modalitat indirecta. Tot i així, en el conjunt del període el país centreamericà acumula fins el 30% dels recursos, seguit del Marroc (15%) i del Senegal (13%), fet que es pot relacionar també amb el criteri a les bases de la convocatòria de projectes, que prioritza els països d'origen de la població nouvinguda al municipi. Un total de 6 països concentren el 79% dels recursos

Figura 10: Distribució de la cooperació per països.

Ajuda Humanitària

Al PDCD, l'OE4 es consagra a l'Ajuda Humanitària i ha estat desplegat a través d'un bon grapat d'accions, tal i com reflecteix la Taula 2. A banda de les habituals accions d'emergència, normalment amb el suport del FCCD, adreçades a fer front a catàstrofes naturals o escenaris de conflicte bèl·lic, en aquest període cal destacar el suport de l'Ajuntament de Sant Boi a la crida que el Fons realitzà per lluitar contra l'impacte de la COVID-19 als països on tradicionalment treballa el món local català.

Però el que realment destaca és el Pla Municipal d'Acollida a Persones Refugiades (PMAPR). Previ a la realització del PDCD, ja es va elaborar el primer pla adreçat a gestionar l'arribada i l'atenció de persones refugiades des de l'àmbit municipal, el qual es va estendre de facto durant tot el període vigència d'aquest. Va introduir i articular el combat contra «les causes del desplaçament forçat i oferir assistència a les persones refugiades per pal·liar el sofriment, el refugi com a «oportunitat d'educació per a la solidaritat i la incidència política» i «l'acollida a Sant Boi de Llobregat com a projecte estratègic de ciutat». Recentment ha estat avaluat i actualitzat amb un nou pla, que consolida al municipi com referent en la creació i el desplegament de polítiques d'acollida a Catalunya, segons les fonts consultades.

Ara bé, els mateixos testimonis reconeixen les disfuncions que comporta el rol que s'ha donat a la unitat de cooperació per gestionar aquesta política. D'una banda, es tracta de polítiques que no són competència de la unitat, en particular el sistema d'acollida a la ciutat. Així mateix, la sobrecàrrega de feina per a l'equip tècnic de cooperació ha restat atenció a la resta de responsabilitats a càrrec seu, segons el mateix equip, així com una sobrepressió psicològica i laboral que fa poc viable mantenir l'actual

sistema molt de temps. La constitució de la Taula d'Acollida, de caràcter eminentment tècnic, ha facilitat en gran mesura la coordinació necessària entre tots els actors municipals. Creada arran l'augment dràstic de la demanda de refugi a la Mediterrània, ha permès més capacitat reactiva en la recent crisi de Ucraïna i un pont comunicatiu entre l'Ajuntament i la ciutadania molt valuós en aquesta conjuntura. De la mateixa manera, es valora positivament per totes dues parts la feina en consorci amb CCAR, malgrat el risc que suposa per a la continuïtat i la qualitat d'aquesta política la incertesa del cofinançament privat del pla i la manca d'habitatge públic al municipi.

Educació per a la Solidaritat

La dimensió educativa s'ha treballat en profunditat a Sant Boi durant aquest PDCD. El mateix Pla d'Acollida, ja comentat anteriorment, ha sabut introduir la dimensió de la sensibilització de la població com un element més de la política de refugi, d'una manera innovadora al món local català.

L'EPS al municipi s'ha desplegat a través d'un itinerari força consolidat d'accions formatives i de sensibilització, que es distribueixen durant tot l'any i es troben integrades al Pla d'Educació i Formació per a la Solidaritat (PEFS, Taula 3). Tot i aquesta regularitat, la programació ha anat incorporant noves propostes i a finals del període de vigència del PDCD s'ha fet una revisió pedagògica de l'oferta de la Guia d'activitats per a l'escoles. L'objectiu ha estat evitar duplicitats i facilitar la transició cap a un model on les activitats proposades s'insereixin amb el projecte educatiu dels centres, en relació també amb el procés d'elaboració del PMEiFS, tal i com es comenta més endavant. En relació a aquesta guia, la Taula 4 recull l'abast assolit al període d'estudi. Només s'observa una certa tendència a la baixa en la seva repercussió cap el final del període, en base a les dades disponibles, tot coincidint amb la revisió de continguts esmentada i la incidència de la COVID-19.

Taula 3: Desplegament del Pla d'Educació i Formació per a la Solidaritat

Accions	Activitats
Mantenir el programa anual d'activitats de sensibilització adreçat a la ciutadania.	<ul style="list-style-type: none"> • Dia Escolar de la No Violència i la Pau - DENIP. • Dia de la Narració Oral. • Sant Jordi Solidari. • Mostra Local de Cinema i Convivència • Festa del Comerç Just i la Banca Ètica. • Dia Mundial de les Persones Refugiades. • Dia Internacional de la Pau. • Barrejant: Trobada de la solidaritat de Sant Boi. • Dia dels Drets Humans.
Oferir activitats d'educació per a la solidaritat als centres de primària, de secundària i les famílies.	<ul style="list-style-type: none"> • Guia d'Activitats per les Escoles. Alumnes de primària, secundària, batxillerat i Cicles Formatius. Grups d'educació no formal.
Fomentar la difusió i la comunicació en matèria de cooperació, solidaritat i pau.	<ul style="list-style-type: none"> • Edició butlletí "Solidària". • Secció "Espai Solidari" dins el programa setmanal "Dies de ràdio", de Ràdio Sant Boi. • Web "Barrejant". • Facebook i Twitter. • Butlletí de ciutat "Viure Sant Boi".

La pandèmia, sense cap mena de dubte, ha tingut un fort impacte en les accions educatives, dificultant el seu desplegament i afectant a audiències i participants. Algunes activitats van haver de ser suspeses i

d'altres realitzades telemàticament. Tot i així, les persones entrevistades coincideixen en mostrar certa satisfacció amb la capacitat que s'ha tingut col·lectivament per adaptar-se, generant noves propostes i continguts, i normalitzant la virtualitat en la seva posada en marxa.

Taula 4: Catàleg activitats escolars

Anys	2017	2018	2019	2020
Activitats sol·licitades pels centres educatius	17	17	18	13
Primària		12	15	12
Secundària		5	3	2
Activitats realitzades				
Primària	78	74	68	65
Secundària	73	61	100	11
Escoles	15	15	12	13
Alumnes 1ª	2215	2375	2277	
IES	4	6	10	10
Alumnes 2ª	1025	1311	910	
Entitats participants	15	12	14	14
Altres centres participants (esplais, fundacions, etc.)	4		2	

Dins la Taula 2, l'OE5 i les activitats associades es corresponen amb aquesta línia de treball. Més enllà del PEFS, Ciutats Defensores és una de les propostes més potents entre les desplegades. En aquest període, la gestió ha passat a mans del FCCD, amb el suport de CCAR. Les fonts consultades revelen una insatisfacció creixent sobre la manera en què es porta a terme el projecte, en l'augment de les despeses no associat a una qualitat o impacte més grans i a la pèrdua de participació, visibilitat i adaptació als interessos i necessitats de Sant Boi i d'altres municipis. Els testimonis, però, confirmen l'interès i l'impacte que continua generant entre l'alumnat dels centres educatius que hi participen.

La unitat de cooperació de l'Ajuntament de Sant Boi ha dut a terme una tasca comunicativa destacada al món local català. Com indicava el PDCD, l'EPS necessita un bon acompanyament comunicatiu per reeixir. La Taula 5 mostra l'activitat als diferents canals i xarxes socials que la unitat de cooperació ha mantingut actius durant el període estudiat. Les dades, però, no permeten mesurar l'impacte assolit i establir-ne cap relació d'eficiència i eficàcia, quelcom important per a una bona gestió dels recursos, atesa la sobrecàrrega de l'equip de la unitat. Es mantenen formats en paper, com ara els butlletins, que a aquestes alçades potser caldria avaluar la seva idoneïtat.

De fet, segons els testimonis obtinguts, la comunicació de la política de solidaritat a Sant Boi tendeix a diluir-se en el conjunt de la comunicació de ciutat per dos motius identificats: d'una banda, encara hi ha poca comprensió del valor afegit de la política de solidaritat en el conjunt del relat de ciutat i d'altra banda, la comunicació que se'n fa sembla estar restringida a un espai propi i poc porós cap a la resta de la comunicació que es fa a nivell institucional. En aquest sentit, és important avaluar com es poden mantenir instruments de comunicació que expliquin específicament la cooperació davant la ciutadania, dins una estratègia global de l'Ajuntament, aprofitant i optimitzants totes les capacitats presents.

Taula 5: Accions comunicatives

Accions comunicatives	2017	2018	2019	2020	2021
Butlletí "Solidària"	3	3	3	3	3
Programes "Espai Solidari" a Ràdio Sant Boi	36	41	36	19	28
Notícies web Barrejant	28	38	61	31	20
Facebook					
seguidors	908	961	1005	1216	1056
publicacions	195	259	239	281	142
Twitter					
seguidors	381	477	534	571	622
publicacions	71	323	94	119	148
Notícies/activitats al butlletí "Viure Sant Boi"	28	28	33	11	
Entrades bloc de l'Àrea d'Educació, Convivència, Solidaritat	4	5	1		

Accions estratègiques

Identificació de noves accions de cooperació directa municipalista

El PDCD identificava clarament la intenció de continuar construint una cooperació de caire municipalista, on l'experiència de gestió local fos un valor afegit a aportar per part de l'Ajuntament de Sant Boi, en modalitat directa, i la cooperació tècnica el seu vehicle principal. L'experiència amb San Miguelito ha estat un referent en molts sentits a nivell català i el model que s'ha volgut reproduir, un cop esgotades les possibilitats de treball amb el municipi nicaragüenc. Durant el període vigència del PDCD, es va apostar per dues alternatives: Marroc, de la mà de la Diputació de Barcelona, i Senegal, amb el suport del FCCD.

Marroc és un país prioritari, atesa la procedència majoritària de les persones nouvingudes al municipi i l'interès per treballar en una zona amb la que es comparteixen reptes molt importants per a Sant Boi. La ciutat ha vingut participant, de fet, a la iniciativa Localmed de la DIBA durant els darrers anys, tot i que la seva implicació no estava a l'alçada de la cooperació directa duta a terme amb Nicaragua. Amb el llançament de la iniciativa Equalmed, coincidint amb el present PDCD, l'Ajuntament de Sant Boi ha pogut explorar noves possibilitats al voltant de la cooperació directa. En concret, s'han desenvolupat un programa d'activitats amb Bénguerir, municipi proper a Marràqueix, establint-se relacions tècniques i polítiques tant amb el municipi com amb l'organització contrapart de la DIBA en aquell país, IMADEL. L'experiència és a grans trets positiva, segons les fons consultades, i més endavant s'aporten alguns elements que han de servir per avaluar les seves possibilitats reals i determinar com pot continuar dins el proper PDCD⁴.

Pel que fa a Senegal, de la mà de Juan Ciudad, l'ONG amb la que es vincula la comunitat de professionals del Parc Sanitari de Sant Joan de Déu a la ciutat, s'ha donat suport a un projecte de salut mental. El PDCD i l'estratègia de ciutat en general, identifiquen aquest eix com un valor afegit del municipi, el que dona tot el sentit buscar col·laboracions que puguin projectar Sant Boi i facilitar la implicació de les capacitats presents localment. Malgrat aquesta lògica i els bons resultats del projecte, resta pendent també reflexionar com una iniciativa així s'articula des de la lògica de la cooperació

4 De fet, durant el darrer seminari de tancament del projecte, es van establir ponts que obren possibilitats per a una futura col·laboració, concretament en matèria de pressupostos en perspectiva de gènere.

municipalista: no és gens evident que els municipis contraparts al Sud global, amb els que es pugui col·laborar, integrin com a pròpia una política pública de salut mental comunitària o de proximitat, com ho fa Sant Boi, i al voltant de la qual es pugui treballar conjuntament. A ambdós casos i tal i com estava previst, s'han realitzat missions que ha reforçat aquesta identificació, així com jornades i seminaris que han servit per explorar els camins a seguir, però encara resta pendent establir un pla de treball.

El que no consta, segons la informació i els testimonis disponibles, és que s'hagi estudiat la participació «en processos de pau en marxa i resolució de conflictes, a través d'accions a terreny i des del potencial i l'òptica del municipalisme, aprofitant el bagatge i el coneixement acumulat en especial al voltant de Majors for Peace i Ciutats Defensores dels Drets Humans, tal i com apuntava el PDCD. La participació en aquests espais ha continuat però no s'ha pogut aprofitar per construir vies de treball per a la cooperació local en modalitat directa.

Identificació de mecanismes de seguiment i incidència vinculats als casos de persones defensores

En línia amb l'anterior activitat estratègica, el PDCD pretenia aprofitar les sinergies generades per l'acollida i a protecció d'activistes, així com els contactes amb conflictes específics propiciats pel programa Ciutats Defensores, per tal d'aprofundir en la incidència política des del món local. Malgrat les intencions del PDCD, només es té constància d'una acció en aquest sentit, corresponent a la construcció d'un refugi per a defensores a Colòmbia, i que podria enquadrar-se dins aquesta acció.

De manera indirecta, però, Sant Boi ha constituït de certa manera un referent dins el municipalisme, en haver aprovat un primer pla d'acollida per a persones refugiades i haver-lo renovat el 2022. Ha proporcionat una experiència molt útil per a d'altres municipis que s'hi vulguin implicar, en un context de sol·licituds d'asil en augment, malgrat les dificultats que es comentaran més endavant.

Adaptació de la convocatòria de projectes

D'una banda, l'adaptació es plantejava per reforçar l'enfocament de gènere i de drets humans, com ja s'ha explicat a l'anterior apartat. En aquest sentit, es van introduir els criteris esmentats, que han permès augmentar el nombre de propostes amb aquestes característiques, segons les fonts consultades.

D'altra banda, hi ha una intenció de fer més eficient la gestió administrativa, simplificant els procediments i estalviant esforços. En aquest sentit, s'han introduït la periodicitat bianual: les entitats que reben suport per a una proposta concreta, ho fan contra el pressupost de dos anys consecutius, i no poden optar a un nou suport mentre tinguin un projecte actiu, sense concloure. D'aquesta manera, no poden optar a una nova subvenció per a projectes de cooperació al desenvolupament durant el segon any.

El còmput total d'ajut públic per part de les entitats és menor, atès s'han fixat uns límits màxims inferiors als que es tenien fins ara. A més, existeix la necessitat de presentar un informe intermedi, per la qual cosa el volum de feina no acaba reduint-se en la pràctica, tot i que la predictibilitat és superior i el nombre de beneficiaris entre les ONG locals és també més gran. Algunes de les entitats consultades, però, no tenien tan clars els avantatges aconseguits, malgrat haver augmentat la proporció de recursos executats per aquestes, ja que el balanç final de recursos per a elles, de manera individual, era inferior al que accedien abans de la reforma.

Al PDCD no es preveia una convocatòria d'educació per a la ciutadania que finalment s'ha posat en marxa, havent-se detectat la seva idoneïtat en elaborar el PMEiFS. Aquesta no és incompatible amb la de desenvolupament al Sud global, però demana un grau força elevat de compromís amb algun entre educatiu, buscant una estabilitat en el projecte educatiu i fugint d'activitats puntuals sense gaire impacte.

Sistema d'indicadors de coherència de polítiques públiques

Amb el suport de la DIBA, en coordinació amb la UAPA i amb el concurs de Political Watch, consultora especialitzada en la matèria, entre el 2020 i el 2021 s'ha construït a Sant Boi probablement el que sigui un dels primers sistemes d'indicadors de coherència de polítiques públiques amb visió municipalista, si més no a tot l'Estat⁵.

La falta de referents s'ha unit a la pròpia dificultat de posar en relació diferents polítiques locals en un mateix sistema, per al quan no es disposa de magnituds amb les que comparar-se ni d'una línia de base. D'altra banda, durant el procés de recollida de les dades referents als indicadors seleccionats, es van detectar algunes errades de disseny, així com una manca de transmissió de la informació de la seva utilitat dins els unitats i al conjunt de l'organigrama de l'Ajuntament. Tampoc la qualitat de les dades és òptima: per començar, qüestions com ara la desagregació per gèneres no existeix en el procés municipal de recollida de dades.

Un dels problemes claus és com connectar aquest sistema d'indicadors amb les persones decisores i amb els processos de presa de decisions, així com empoderar la població perquè l'utilitzi i pugui mesurar, entendre i exigir un alineament de les polítiques públiques locals amb la justícia global. Aquest era un dels objectius clau, de manera que el CMCSiP pogués ampliar la seva agenda política en clau de coherència i de unió de les dimensions local i global. El PDCD també preveia l'emissió d'un informe anual, que donés compta de l'estat de la coherència de polítiques al municipi. Actualment, es recullen les dades del 2022, que es compararan amb les del 2021, per observar l'evolució i anar adaptant l'índex a les possibilitats reals de producció i actualització de dades al municipi.

Finalment, indicar que el procés d'elaboració de l'Agenda Urbana, iniciat a les acaballes del mandat del PDCD, generarà un nou sistema d'indicadors per al conjunt de polítiques municipals. Aquest fet genera certs dubtes sobre el paper i la relació que poden tenir tots dos, així com la funció que realitzaran i la sostenibilitat de tot plegat.

Reestructuració de la composició i el funcionament del Consell Municipal de Cooperació Solidaritat i Pau

Sant Boi va actualitzar la seva normativa de participació ciutadana l'any 2019. En aquesta actualització als usos i demandes socials corrents, els consells en formen part important com a espais puntals en el foment de la participació. En aquest sentit, la desburocratització que ha suposat l'apertura a persones individuals i col·lectius no formalitzats, era una de les mesures esperades al PDCD amb l'objectiu de facilitar la

5 L'índex de coherència de polítiques desenvolupat per l'Ajuntament de Sant Boi, amb l'acompanyament de Political Watch i el suport de la DIBA, és un sistema de seguiment de l'alineament del conjunt de l'acció de govern de l'Ajuntament amb la justícia global, construït sobre la base de 51 indicadors vinculats a diferents unitats, serveis i departaments municipals. A través d'aquestes magnituds, produïdes directament per l'Ajuntament o provinents d'altres fonts, es pot comprovar com les diferents polítiques contribueixen a que l'impacte global de Sant Boi sigui positiu pel que fa als drets humans i els béns comuns.

renovació del CMCSiP. D'altra banda, s'ha constituït un grup motor al seu si, format per un nombre reduït de persones, amb la intenció d'agilitzar els processos i les decisions a la interna.

Les fonts consultades assenyalen la relativa bona salut d'aquest consell respecte la resta dels presents al municipi. És un espai amb prou participació, on es discuteixen els criteris de les subvencions (de manera única a la ciutat), i on s'ha aconseguit incorporar algunes noves entitats de cooperació durant la vigència del PDCD. Efectivament, però, fora d'aquest àmbit, no hi ha hagut cap nova incorporació, ni individual ni col·lectiva, un dels objectius en els procés de renovació. Tampoc s'ha aconseguit vèncer la inèrcia i introduir nous temes a l'agenda, com es comentava al punt anterior, i la resolució logística del cicle anual d'activitats vinculades a la cooperació, omple pràcticament tot el seu temps. En aquest sentit, continua essent poc propositiu, i tampoc sembla que la introducció del grup motor hagi suposat cap revulsiu, a més de les dificultats tingudes per a la seva renovació.

Posada en marxa del Programa de Voluntariat a Terreny

Durant el procés d'elaboració del PDCD, es va pensar en el programa com a mecanisme per a renovar les entitats locals i marcar un itinerari més o menys clar perquè les persones interessades es poguessin incorporar al món de la cooperació internacional. També es va identificar la conveniència de fer-ho en col·laboració amb les entitats locals que ja disposaven d'experiència en la mobilització de voluntariat, fet pel qual es va iniciar l'experiència amb Bosco Global. Malauradament, es va provar però no es va trobar l'encaix adient amb el procés que aquesta entitat ve desenvolupant habitualment, i els temps administratius de l'Ajuntament, per la qual cosa es va optar per altres vies.

Just abans del començament de la pandèmia, es va formalitzar una convocatòria que permetia concedir un nombre determinat de beques de viatge a persones joves del municipi, havent presentat una proposta d'activitats al Sud global en col·laboració amb una ONG, que no necessàriament havia de ser santboiana. Amb el suport de LaFede.cat, l'Ajuntament va organitzar la trobada «Torna canviada» i algunes de les entitats que fan habitualment estades solidàries van donar a conèixer les activitats de voluntariat al Sud global. Per dificultats burocràtiques, no es va tirar endavant, i la pandèmia ja no va permetre, un cop solucionades. Durant el 2022 s'han recuperat la possibilitat de reprendre l'experiència i s'espera continuar amb ella, per poder-la avaluar i repensar.

Posada en marxa d'accions d'APS amb centres educatius i entitats

Segons la informació disponible, l'estratègia d'aproximació de les entitats locals als centre educatius s'ha vehiculat a través del PMEiFS, que tot seguit es comenta, i no en cap tipologia concreta d'activitats ni en la formació o dinamització per a la seva posada en marxa. En aquest sentit, però, la convocatòria d'accions d'educació ha apostat per una relació de llarga durada (més d'un curs lectiu de manera consecutiva) entre centres i entitats, evitant intervencions puntuals amb un impacte i apropiació escassos. Val a dir que es continuen fent APS amb força èxit, algunes fins i tot reconegudes fora del municipi per la seva qualitat i innovació com ara la Mostra Local de Cinema i Convivència⁶.

⁶ Formalment parlant i malgrat el reconeixement obtingut, la Mostra no és un APS, atès no compleix les hores estipulades ni genera el servei espera. És, en tot cas, un projecte amb un innegable potencial per poder arribar a ser-ho i fóra bo explorar la seva transformació per incorporar-la com a recurs educatiu en aquesta línia.

Formalització d'un PMEiFS

Durant aquest període s'ha desenvolupat, efectivament, el Pla municipal d'educació i formació per a la solidaritat (PMEiFS) previst al Pla director. Per a la seva preparació, s'ha dut a terme un estudi molt complet, que ha ajudat a construir un Pla educatiu no menys ben estructurat i ambiciós. El fet d'haver coincidit tot el procés d'elaboració amb la pandèmia, ha endarrerit el seu desplegament fins el final del període de vigència de l'actual PDCD. De fet, es projecta sobre un període de temps (2021-26) que coincideix amb el del nou PDCD, amb la qual cosa caldrà assumir i integrar en aquest la feina de planificació realitzada.

Com els seus propis objectius indiquen (Taula 6) el PMEiFS aborda els punts ja previstos als PDCD i en part comentats anteriorment. El treball amb els espais d'educació reglada s'ha vingut posant en marxa només arrencar, endreçant l'oferta continguda al catàleg municipal d'activitats i racionalitzant la col·laboració entre entitats i centres. També s'ha començat a treballar la visió de coherència de polítiques a la interna de l'estructura municipal, en el procés ja comentat d'elaboració d'un sistema d'indicadors específic, o amb el foment del voluntariat internacional, entre d'altres coses. El PMEiFS, tal i com es preveia, intenta racionalitzar i estructurar algunes de les accions ja previstes al PDCD.

Taula 6: Objectius del PMEiFS

- O1. Alinear les iniciatives d'educació per a la solidaritat a la ciutat amb les necessitats dels centres educatius formals i no formals, impulsant processos educatius encaminats a la transformació social i a la ciutadania crítica des d'un plantejament transversal i de Ciutat educadora.
- O2. Promoure l'extensió i la transversalització de l'educació per a la solidaritat en el si de l'organització municipal, treballant per projectes i en xarxa, a partir d'una lectura transformadora dels ODS i del principi de coherència de polítiques per al desenvolupament sostenible.
- O3. Mantenir i aprofundir en el treball en xarxa i l'articulació territorial com a mecanisme per multiplicar/incrementar l'impacte i la qualitat dels projectes.
- O4. Impulsar una estratègia que tingui en compte la comunicació com una eina tant de difusió d'activitats i de rendició de comptes com de transformació social, millorant els canals de coordinació amb el departament de Comunicació i reforçant la marca pròpia.

Malgrat el seu breu període de posada en marxa, gràcies a les fonts consultades ja es detecten alguns aspectes centrals que contempla el PMEiFS que seran rellevants per al proper pla director. D'una banda, la dificultat per involucrar la comunitat educativa en el seu conjunt, especialment les AFA. D'altra, la feina pendent per incloure en la comunicació institucional de l'Ajuntament i en la marca de ciutat el valor que significa la solidaritat internacional i la feina desplegada per la justícia global. Igualment, el repte d'avançar amb instàncies clau per mobilitzar la ciutadania, com ara Esports, Joventut i Cultura.

Un dels principis que inspiren el PMEiFS és la millora qualitativa. Aquest no es limita a estructurar l'oferta existent i proposar-ne de nova, sinó que està permetent seleccionar propostes en base a la qualitat pedagògica i a la seva capacitat de construir processos d'aprenentatge, com d'aportar als projectes que tenen en marxa els diferents centres. Malauradament, el volum de feina associat a l'avaluació en continu de l'impacte que generen no ho ha permès fer encara amb prou profunditat.

Pla d'avaluació de projectes de cooperació

De nou, la irrupció de la pandèmia ha dificultat el desplegament d'aquesta activitat estratègica. Tot i les dificultats, s'han posat en marxa dues missions (Marroc i Senegal) durant aquest període. A la missió al

projecte de Sindicalistes Solidaris a la zona de Tetuan-Tànger, va poder participar altres entitats del CMCSiP, per reforçar els aprenentatge entrecruats i la transparència entre aquestes organitzacions, de la mateixa manera que a la visita realitzada a la Cassamance (Senegal), dins el projecte de la Fundació Kassumay. La valoració de les persones participants a les que s'ha tingut accés és molt positiva, destacant-ne l'oportunitat per intercanviar i conèixer que suposa la visita a terreny, i fins i tot la cohesió que ha pogut generar al sí de la xarxa d'entitats locals.

Ara bé, també reconeixen que no es tracta d'avaluacions *stricto sensu*, sinó més aviat de missions de seguiment. De fet, no es disposa de cap document que pugui aportar elements suficients i criteris avaluatius habituals com per a considerar-les de manera diferent. Tampoc es disposa de cap avaluació dels projectes que l'Ajuntament hagi pogut cofinançar durant aquest període, més enllà dels informes de rendició de comptes en els que, això sí, s'han introduït alguns criteris propis d'una avaluació, com l'impacte, la viabilitat i l'eficiència. Es tracta de valoracions a la interna de les entitats, no contrastades externament, les quals no s'ha pogut determinar com contribueixen a la consideració de les propostes de continuïtat.

Millorar les eines de comunicació i rendició de comptes

Més enllà de la confecció de l'índex de coherència de polítiques locals i de tot el volum de feina que suposa la recol·lecció i sistematització de dades, no hi ha hagut cap iniciativa més en aquest període que hagi pogut millorar la rendició de comptes. De fet, i com es comenta, s'arrossega cert dèficit en la valoració de les dades relatives a les accions educatives, com es comentava, però tampoc existeix una sistematització dels impactes que la cooperació al Sud global genera, en qualsevol modalitat.

Això no treu que l'esforç que la unitat de cooperació de l'Ajuntament de Sant Boi realitza sigui realment notable. Disposa d'un web, de xarxes socials, d'una revista quadrimestral en paper i d'un programa de ràdio setmanal, que exigeixen una dedicació molt important per part de l'equip. Malauradament, no es tenen dades reals de l'impacte que té aquest esforç, de manera que es pugui optimitzar la inversió i les capacitats dedicades.

El suport de l'equip comunicatiu de l'Ajuntament és relatiu, segons les fonts consultades. S'identifica molt bé al calendari les fites i les activitats clau que es difonen, i la coordinació amb alguns unitats com Igualtat és especialment fluïda. Per contra, amb Cultura, un departament amb una potència comunicadora i capacitat d'arribada al públic molt considerable, la col·laboració és manifestament millorable. El departament de Comunicació de l'Ajuntament reconeix la posició perifèrica de la cooperació al discurs institucional, fins i tot en el procés de renovació de la marca de ciutat, amb la qual afortunadament hi ha marge per incloure-la dins el seu imaginari. Existeix un interès recíproc, però, per ampliar la col·laboració entre ambdues instàncies d'ara en endavant.

Formalització d'un sistema d'indicadors

L'esforç a nivell d'indicadors s'ha concentrat en el sistema d'indicadors de coherència de política, però no s'ha avançat amb la sistematització dels indicadors relatius a justícia global, a través de la cooperació al Sud global i la feina educativa a la ciutat. La proposta del PDCD passava per construir una línia base i fer compatibles els indicadors de resultats seleccionats amb la lògica dels ODS i de l'Agenda 2030, de manera que fossin comparables amb els disponibles per a la ciutat des d'altres unitats, i treballats per la UAPA.

El PDCD suggeria una sèrie d'indicadors que podien ser utilitzats com a referents per a construir aquest sistema, però que havien de ser validats en funció de les possibilitats de generar i mantenir la informació que sosté els indicadors que l'articulen. Això no s'ha dut a terme i dificulta l'avaluació del Pla, així com les tasques comunicatives, tal i com s'explicava a l'apartat anterior.

Acompliment dels objectius

Per analitzar en quina mesura s'ha avançat amb l'acompliment dels objectius estratègics que el PDCD determinava, es farà servir la bateria d'indicadors proposats per a cadascú d'ells.

Aquests es refereixen al conjunt d'activitats dutes a terme tant per les entitats locals com pel propi Ajuntament i les seves diferents instàncies. Pel que fa a les primeres, la intenció del PDCD era suggerir alguns barems que donessin idea de l'impacte de la cooperació des de Sant Boi en el progrés en el desplegament dels drets humans. Aquests podrien, però, ser substituïts o concretats per d'altres que eventualment encaixessin més bé amb les propostes generades i gestionades des de les ONG. A priori, era impossible conèixer el detall d'aquestes propostes des del PDCD.

En aquest sentit, l'anàlisi dels informes de justificació de les subvencions concedides a les entitats locals ha servit per reconstruir una nova matriu d'objectius i indicadors. Aquests corresponen tant a indicadors de procés, com de resultats i impactes, relatius a les activitats promogudes des d'aquests projectes als que l'Ajuntament a donat suport. Amb la informació disponible, es té una visió més acurada, tot i que sempre molt aproximada, dels objectius relatius a la cooperació als països del Sud i no tant, malauradament, dels objectius relatius a la feina a Sant Boi. Tal i com s'ha esmentat, no ha existit prou capacitat com per aconseguir totes les dades necessàries i sistematitzar-les, pel que fa a les activitats liderades des de l'Ajuntament, també a la cooperació directa al Sud. És evident que el PDCD no va incorporar les eines o els processos suficient d'acompanyament a les entitats per disposar d'aquestes dades i aprofundir en l'acompliment dels objectius.

D'altra banda, no es disposa de cap línia de base de referència o de magnituds determinades per assolir, que puguin determinar estrictament l'èxit assolit a cada objectiu, si més no pel que fa resultats i impactes. En el cas de les accions liderades per entitats, tampoc se sap exactament l'addicionalitat⁷ de l'aportació des de Sant Boi, la informació disponible als informes de rendició de comptes no ho permet aclarir. De qualsevol manera, però, la contribució financera de l'Ajuntament al desplegament de les accions ha estat un element necessari per a finalment assolir els impactes que es descriuen.

Finalment, en relació a l'enfocament de drets, hi ha pocs indicadors que aportin informació rellevant.

OE1. Millorar la governança democràtica a través de l'enfortiment de les capacitats institucionals i de la societat civil organitzada.

La feina adreçada a reforçar la governança democràtica s'ha centrat principalment en l'augment de capacitats de la societat civil i no tant en el suport a les administracions públiques, especialment al nivell local. En aquest sentit, hi ha poca informació sobre l'indicador *a) Les administracions amb què es col·labora introdueixen noves pràctiques millorades en la seva gestió i planificació.*, tret de la feina

⁷ Quan es parla d'addicionalitat, es refereix a l'element qualitativa o quantitativament diferenciable que aporta al conjunt la col·laboració o el suport des de l'Ajuntament de Sant Boi, i els resultats i impactes que això genera.

realitzada amb l'Alcaldia de San Miguelito per promocionar els drets econòmics de les dones, en la seva dimensió local, quan encara la feina amb el municipi nicaragüenc era possible. Recuperar també la feina amb les unitats regionals de salut de Thiès, Louga, Fatick, Kaolack i Diourbel, pel que fa a la planificació en matèria de salut mental. A ambdós casos es disposa del nombre de reunions realitzades, sense cap referència a resultats o impactes aconseguits.

A Jaén (Perú), s'ha enfortit la institucionalitat publicoprivada, a través d'ecosistemes d'innovació i emprenedoria que incorporen les demandes i necessitats de les dones, amb un instrument de planificació i de gestió d'emprenedoria i innovació eco. La feina desenvolupada directament per l'Ajuntament de Sant Boi al Marroc dins el programa Equalmed, quant a l'enfortiment institucional, és força rellevant, si més no qualitativament: si se'n disposés de dades quantitatives, probablement l'abast d'aquest indicador augmentaria en gran mesura.

Quant a l'indicador *b) Les entitats i xarxes a les que es dona suport disposen de més eines de treball, visibilitat, reconeixement o protecció legal per desplegar la seva feina.*, existeix més informació i, presumiblement, s'hi han destinats més esforços, si més no per part de les entitats. A la mateixa Nicaragua, s'ha treballat l'EGiBDH entre les organitzacions de base, amb una acceptació de les formacions realitzades xifrada en el 80%, segons les dades disponibles. A l'Índia, el grau d'assistència a les capacitacions en lideratges comunitaris orientats al dret a l'educació ha assolit el 90%, en una relació 2 a 1 entre dones i homes. Molt rellevant també la feina sobre drets laborals al Marroc, al voltant del conveni 190 de l'OIT, d'eliminació de la violència i l'assetjament, formant formadors als sindicats majoritaris i amb una presència entre el 70-90% de dones. Respecte el suport al moviment sindical colombià, també es compta només amb xifres de participació, positives, però sense saber-ne els resultats o impactes. De la feina a Mali contra les PCN, només es disposa de xifres sobre l'assistència a les formacions als comitès locals encarregats, que semblen haver aconseguit un augment molt superior al previst de persones implicades (de 48 a 72 a un total de 8 municipis).

La feina amb els JMS⁸ al Marroc s'ha centrat en proporcionar informació i eines de protecció i atenció als i les 385 titulars de responsabilitats i obligacions. 20 (10 dones) titulars d'obligacions i de responsabilitats, coneixen noves eines de protecció i atenció a aquestes persones. També s'ha realitzat un seminari de bones pràctiques sobre els drets de la infància i la protecció dels/ de les JMS. No es pot valorar l'impacte en les polítiques públiques i en la protecció dels menors emigrants en no disposar de més dades o valoracions.

OE2. Promoure la defensa i l'exercici efectiu del conjunt drets humans, a través de la provisió de bens comuns i la lluita contra les desigualtats i les situacions d'opressió individual o col·lectiva.

Junt amb l'anterior objectiu, sobre l'OE2 és la fita sobre la que més dades se'n disposa. Malauradament, de nou, no existeix un anàlisi en línia amb l'EGiBDH i, en base a les dades dels informes de rendició de comptes, no es pot determinar com s'ha avançat en les diferents dimensions del desplegament dels drets humans (disponibilitat, accessibilitat, acceptabilitat, etc.).

⁸ Al llarg dels anys, el terme MENA ha adquirit connotacions negatives degut a l'abús del mateix als mitjans i al debat públic i polític-institucional, relacionant-lo amb notícies incriminatòries i estigmatitzants que han mancat d'una mínima ètica comunicativa. Per aquest raó és substituït per el de Joves que Migren Sols (JMS).

Pel que fa a la *c) Participació efectiva de les dones als afers públics de les seves comunitats i ciutats.*, a San Miguelito (Nicaragua), es va activar una línia de crèdit per a dones, amb l'aprovació del seu reglament i la participació paritària de titulars de drets i obligacions. A la comunitat rural d'H. R. Palyam (Índia), s'ha constituït un comitè paritari per gestionar l'accés a l'habitatge, mentre que al Marroc s'ha constituït fins a 47 secretaries de la dona a l'entorn sindical, per lluitar contra la violència a la feina. Sobre la feina realitzada directament al país per part de l'Ajuntament, no es disposa de dades i no es pot quantificar, tot i que la valoració dels testimonis coincideix en assenyalar la dificultat del procés d'apoderament de les dones regidores a l'administració local marroquina.

En relació a la feina contra les PCN a Mali, 2506 dones adultes i 244 de joves, han participat en 121 xerrades debat, incloent tant a titulars de drets, de responsabilitats com d'obligacions de les comunitats on es treballa, en una proporció de 4 a 1 respecte els homes.

Quant a l'indicador *d) Taxa d'accés als unitats d'aigua potable, sanejament, residus i energia.*, susceptible de ser adaptat a la realitat de les propostes de les entitats, com es deia a l'inici de l'apartat, no es disposa de massa informació. A la comunitat rural d'H. R. Palyam (Índia), s'ha facilitat l'accés a l'aigua i el sanejament a 56 famílies, mitjançant infraestructures i formació.

En relació a *e) Grau d'escolarització i d'accés a l'atenció de salut primària.*, a set comunitats rurals de l'Índia (Kanchisamudram, Kogira, Beedanipalli, Ragimekalapalli, Rachuru, Kambalapalli i Syapuram), el 92% de l'alumnat va registrar una assistència superior al 75% de les classes, i més del 98% de l'alumnat continua la seva educació l'any següent, superant els resultats esperats. A l'escola de Mimboman (Yaoundé, Camerun) ha pogut augmentar les línies per a cada curs i l'alumnat en 200 places més. A Senegal, en matèria de salut mental, des del centre de Dalal Xel a Thiès el 2020 es van atendre 1.342 persones amb distintes patologies a les comunitats de Louga, Bambey, Mbacké i Richard Toll, i un total de 3.630 durant tot el projecte, assolint la paritat.

Quan a la feina en matèria de PCN a Kayes (Mali), vinculant-la al component de salut, a banda de la intervenció quirúrgica a 12 nenes afectades d'infibulació, es disposa de 48 agents de salut comunitària (19 dones i 29 homes) a 8 municipis; 24 líders religiosos i comunitaris (17 homes i 7 dones) han estat formats a 24 municipis i la sensibilització va arribar a 10.552 persones: 2.321 homes, 6.613 dones, 592 nois adolescents, 897 noies adolescents, 80 líders comunitaris, 9 líders religiosos, 20 conselleres matrimonials, 5 funcionaris municipals, 8 treballadors de la salut, 3 directors d'escoles, 2 treballadors d'ONG i 2 víctimes del matrimoni infantil.

L'indicador *f) Percepció de conflictivitat i violència a les situacions a les que es dona seguiment.* no ha estat aparentment utilitzat i no es disposa de cap dada assimilable a aquest. En canvi, quant a *g) Independència econòmica de les dones.*, hi ha diferents dades que mostren les fites aconseguides:

- A San Miguelito s'han desemborsat 26 microcrèdits específics per a dones emprenedores d'escassos recursos, dels 15 previstos, associats a formació en gestió de negocis, capacitat d'estalvi o igualtat i equitat de gènere. El 60% de les dones amb un microcrèdit no tenia la oportunitat de formar part de cap altre ens creditici, ja que no tenien capacitat per demostrar un aval. Dins els crèdits concedits a famílies productores, el 63% és a través de dones, comptant amb plans d'inversió i seguiment productiu, i una morositat del 15%. De les 163 persones capacitades en igualtat de gènere, economia familiar i col·laborativa, gestió de negocis i ODS, més del 85% són dones. D'altra banda, el 80 % de les persones formades en gestió tècnica i econòmica del

negoci, economia familiar i capacitat d'estalvi i gènere, són dones. En una segona etapa, un total de 27 dones i les seves famílies han rebut crèdits, amb un total de 135 persones associades, més 35 crèdits en una altra línia (17 a dones i 18 a homes), amb 175 persones associades. Així, s'han consolidat o generat un total de 28 negocis liderats per dones emprenedores en situació de vulnerabilitat.

- A la comunitat d'H. R. Palyam (Índia), 56 dones i les seves famílies han estat instal·lades en els habitatges construïts, dignes, permanents i segurs. . Les dones en són legalment les propietàries.
- A la comunitat rural de Djibidione (Senegal), s'han creat 65 llocs de treball a temps parcial entre les dones que gestionen l'horta comunitària.
- A Jaén (Perú), 20 dones participen a la incubadora de negocis i se n'han generat 5 iniciatives. 30 dones han estat assessorades en gestió empresarial i comercial i 50 persones sensibilitzades en certificacions. S'han celebrat dues fires i una roda de negoci.

OE3. Incentivar un canvi de model social, econòmic i ambiental, enfocat en evitar el canvi climàtic i superar l'extractivisme, que sigui més just, inclusiu i generador d'una riquesa més ben distribuïda.

Alguns dels indicadors d'aquest objectiu tenen a veure amb el relatiu a l'empoderament econòmic de les dones, contemplat a l'OE2, en compartir tots dos objectius una visió de justícia econòmica. En aquest sentit sobre l'indicador *h) Taxa d'ocupació i d'ingressos familiars.*, cal rescatar de nou la feina a San Miguelito (Nicaragua), on 54 famílies han consolidat o engegat un negoci i el suport financer ha arribat a 77 famílies en total, on també s'ha creat una xarxa de producció o consum de productes de proximitat on hi participen 20 persones, el 90% dones i 4 escoles del municipi. No es coneixen dades absolutes o relatives sobre l'increment de rendes, però se'n pot assumir l'augment. Tampoc se'n disposen a Jaén (Perú), on s'ha aprofundit en l'aprofitament sostenible d'espècies natives de la agrobiodiversitat (plantes medicinals promissòries i varietats de cacau) i milloren la productivitat i manufactura, incorporant innovació tecnològica. Amb aquest objectius s'ha instal·lat una processadora de cacau i 30 dones han estat capacitades. També es pot assumir l'augment d'ingressos entre les famílies de la comunitat rural de Djibidionea (Senegal), través de la feina desenvolupada a la horta comunitària, malgrat no haver tingut accés a cap evidència.

Quant a la feina desenvolupada a la comunitat educativa de Mouad Ibnou Jabal (Tànger, Marroc) per avançar cap a una educació inclusiva i de qualitat, el fet de que infants de famílies migrades tinguin accés a l'educació pública en l'etapa de la primera infància té especial importància en la taxa d'ocupació i nivell d'ingressos que poden tenir les famílies a banda de millorar la seva situació sociolaboral, ja que les cures durant la jornada laboral estan cobertes pel sistema educatiu, però no se'n tenen dades.

En relació a l'indicador *l) Taxa d'economia informal i de persones treballadores amb protecció sindical.*, cal recollir la feina desenvolupada amb els sindicats marroquins. Les formacions facilitades al voltant dels joves i la legislació, el codi de treball i les relacions d'aquests a les empreses, el sindicat i la societat, d'una banda, i en tècniques de negociació laboral, d'altra, han arribat a 1316 beneficiaris/es, un 120% del previst. S'han realitzat dos fòrums sobre dones i treball digne, amb 51 persones participants i majoria de dones. Un total de 3.442 treballadors i treballadores a arreu del país tenen coneixements i eines per

empènyer cap a la participació democràtica i cap la defensa dels drets civils i laborals, però no se sap quin ha estat l'impacte atribuïble a aquesta formació.

Sobre l'indicador *j) Índex de qualitat ambiental, biodiversitat i nombre d'episodis de contaminació.*, no es pot aportar cap informació, tot i que és molt probable que el suport a les persones activistes a través d'activitats com ara Ciutats Defensores hagi tingut alguna conseqüència positiva. Quant a *k) Vulnerabilitat ambiental davant el canvi climàtic.*, tampoc es disposa de dades que es puguin relacionar.

OE4. Alleugerir el patiment humà i l'impacte material en d'altres situacions d'emergència humanitària, estructural o sobrevinguda, en especial a través de la posada en pràctica del Dret d'Asil i l'assistència a les persones refugiades a la nostra ciutat.

La feina desenvolupada en consorci amb el FCCD en matèria d'emergència humanitària ha estat diversa i força extensa. Entre 2017-21, l'Ajuntament de Sant Boi ha donat suport a 21 iniciatives del Fons, relatives a l'emergència humanitària davant desastres naturals o crisis sociopolítiques, com ara a Nicaragua, a banda de l'esforç realitzat per afrontar la pandèmia als països del Sud global.

En relació al *(l) Nombre de persones recolzades en la seva travessa segura*, destaca el suport a les entitats locals i internacionals que operes als campaments de l'illa de Lesbos (Grècia), juntament amb d'altres ajuntaments catalans. Entre 2020 i 21, per exemple, el Legal Centre Lesbos va representar 208 casos de sol·licitants d'asil, més de dos cops el nombre esperat. Va portar el 53 casos esperats d'apel·lació, i ha representat a 67 famílies pel procediment de Dublín, més de les previstes, havent desplegat 14 litigis estratègics sobre els drets de les persones en moviment d'asil en les seves entrevistes en aquest període.

En relació a *(m) Nombre de persones assistides durant situacions d'emergència*, les campanyes han estat nombroses. A conseqüència dels efectes de l'huracà Irma a Cuba, per exemple, 9 nuclis familiars integrats per 31 persones van ser reubicats, es van rehabilitar habitatges i escoles, algunes de les quals van servir per construir nous habitatges per a 40 nuclis familiars damnificats.

Gràcies al PMAPR fins a 285 persones de 26 nacionalitats han estat ateses al programa d'acollida, principalment de països com ara Veneçuela, Colòmbia, Hondures i Ucraïna. A més, des del 2017 s'acull una mitjana de 8 persones l'any, principalment de persones procedents del Magreb i l'Àfrica subsahariana. A banda del nombre total de persones ateses, les fonts consultades destaquen la capacitat que ha tingut el Pla d'acollida bastit al municipi, per introduir una mirada educativa i de relació amb la resta de la població, explicant el fenomen migratori i contribuint a construir una percepció col·lectiva com a dret humà.

A Costa Rica, 57 famílies nicaragüenques han estat acollides, proveint-les amb refugi i mitjans de vida, a través de l'accés a la producció agropecuària i l'accés a habitatges amb aigua, sanejament i electricitat

Addicionalment, i segons altres dades aconseguides, es coneix el *Nombre d'entitats/actors/es recolzats que garanteixen eines d'actuació i protecció a població migrada*, al nord del Marroc, havent-se donat suport a dues entitats locals i 1925 titulars de Drets, obligacions i responsabilitats amb eines d'actuació i protecció.

Pel que fa a l'acció de refugi desenvolupada a Sant Boi en el marc del PMAPR, la Taula 7 recull un resum de les conclusions de l'avaluació realitzada el juny del 2019, que poden extrapolar-se al conjunt del PDCD.

Taula 7: Avaluació del PMAPR⁹.

<p>Principals punts de l'avaluació del PMAPR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • El PMAPR ha estat un èxit notable que ha consolidat Sant Boi de Llobregat com una ciutat d'acollida de persones refugiades. • Malgrat la urgència amb què es va elaborar, el PMAPR està ben pensat i estructurat, i aporta una doble perspectiva d'acció enriquidora, la qual es dirigeix a les persones refugiades i a la ciutadania en general. • El PMAPR ha assolit els seus objectius de manera notable, ha acollit més persones refugiades de les previstes inicialment, ha estructurat un sistema d'acollida mínim per a aquestes persones i ha sensibilitzat i conscienciat la ciutadania de la ciutat. • La principal limitació del PMAPR ha estat la seva falta d'incardinació en l'ecosistema municipal, cosa que ha limitat l'impacte de l'acollida de persones refugiades més enllà de programa estatal. • Hi ha un important espai de millora en la transversalitat i la implicació d'altres àrees, especialment d'Habitatge i Benestar Social i Ciutadania, per incrementar l'impacte del Pla. • El vincle amb socis preferents ha permès la consecució de bona part dels objectius assenyalats, tant en relació amb les actuacions en els països 	<p>d'origen i de trànsit (FCCD) com en l'acollida de persones refugiades (CCAR).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ha faltat informació, coneixement i previsió en determinades parts del procés, però s'ha reaccionat amb rapidesa per intentar solucionar ad hoc les situacions. • La dotació de recursos als serveis d'atenció social ha estat una manera idònia de demostrar com el compromís solidari amb persones refugiades en situació de vulnerabilitat no ha de ser en detriment de les persones vulnerables del municipi. • És necessari enfortir la formació del personal tècnic, i garantir que aquesta formació estigui actualitzada i sigui especialitzada quan s'escaigui. • Enfortir el sistema d'acollida a través de la lògica dels pisos complementaris sembla una bona manera de sortir de la rigidesa del sistema estatal en la primera acollida. • Hi ha marge per explorar nous espais d'intervenció, per exemple en salut mental o en cooperació tècnica amb municipis d'acollida de persones refugiades. • L'Ajuntament no ha capitalitzat suficientment la feina excel·lent feta en matèria de sensibilització. Seria interessant revisar els rols de cadascú per promoure accions innovadores i 'a la carta' però encabides en un mateix marc narratiu.
---	--

OE5. Implicar la ciutadania santboiana en una acció per la justícia global cap cop més incisiva i de més qualitat.

De la mateixa manera que a l'anterior objectiu, no es disposa de dades per valorar objectivament l'acompliment dels indicadors proposats. Tot i així, se'n poden fer algunes valoracions a partir de les fonts consultades:

- *n) Incorporació de noves persones a accions d'incidència i sensibilització des de l'Ajuntament i les entitats locals.*

Durant el període de vigència del PDCD s'ha donat la incorporació d'algunes noves entitats, que han pogut compensar la desactivació d'altres i generar certa renovació al teixit local. No s'ha aconseguit, però, la connexió o la incorporació amb altres col·lectius que puguin ampliar la mirada de la cooperació cap a la justícia global i connectar-la amb problemàtiques locals. Eines com el programa de voluntariat no han pogut aproximar més persones, en no haver-se pogut desplegar, i la circumstància de la pandèmia ha estat força negativa per a la mobilització ciutadana, per raons òbvies.

⁹ Elaboració pròpia a partir de l'informe d'avaluació (Pinyol-Jiménez, 2019).

- *o) Nombre d'escoles que participen en accions d'aprenentatge unitat vinculades a campanyes i activisme.*

Si no estrictament a iniciatives d'APS, la Taula 4 dóna alguna informació sobre la tendència dels centres educatius en relació a la seva vinculació amb les activitats educatives dins la justícia global. Amb aquestes dades i descomptant l'efecte de la pandèmia, es pot observar un cert augment dels IES i un interès estable per part de les escoles de primària, tot i que és arriscat extreure'n conclusions i tendències fermes. Per les valoracions fetes per les fonts consultades, ha calgut una reorientació al darrer tram del PDCD quant aquest capítol, encara en fase pilot, amb l'objectiu d'evolucionar cap a programes i col·laboracions de llarga durada entre entitats i centres educatius.

- *p) Visió crítica de la ciutadania en general.*

La visió crítica adquirida per la ciutadania és, efectivament, quelcom no mesurat a Sant Boi i difícilment valorable, com a la majoria de municipis. La programació d'activitats d'EPS impulsada directament per l'Ajuntament és especialment àmplia i diversa, amb l'EGiBDH, la pau i la sostenibilitat força presents. La participació de la ciutadania és també remarcable, sobretot mitjançant les activitats als centres i amb la comunitat educativa, tal i com es recull a la Taula 4. Fins i tot, es pot afirmar que la qualitat de les propostes és alta, havent estat reconegudes a nivell estatal algunes com la Mostra Local de Cinema i Convivència per part de la Red Española de Aprendizaje Servicio, o el Dia Mundial de les Persones Refugiades com a bona pràctica en l'àmbit de l'educació per la justícia global per part l'AECID i la FEMP. Ara bé, encara no es disposa de dades i indicadors que permetin una anàlisi de com evoluciona la percepció, l'interès i l'actitud de la ciutadania davant els reptes globals i la justícia global, i com aquestes activitats faciliten un coneixement més acurat, la reflexió i el debat, de manera individual i col·lectiva. Queda clar que es fa molt i de bona qualitat, però no se sap quins impactes genera i es disposa de claus per eventualment pensar en alternatives més eficaces o esmenar les possibles mancances, en un escenari en contínua evolució.

Avaluació segons criteris

Aplicant els criteris del CAD, en els propers apartats s'analitza com ha funcionat el PDCD durant el seu període de vigència. S'atén a les qüestions introduïdes als termes de referència i a d'altres aparescudes durant el desenvolupament de les entrevistes i tallers realitzats.

Avaluació del disseny

Pertinència

En quina mesura el PDCD ha permès articular la política municipal de cooperació amb una visió transformadora i territorialitzada de l'Agenda2030?

El PDCD es va plantejar en la seva concepció com a una política que contribuís activament a la construcció de l'Agenda 2030 al municipi. Fins i tot abans de que el procés de territorialització hagués començat formalment a Sant Boi, el Pla en va fer una lectura del seu propi desplegament en clau ODS,

mirant de sumar en l'aportació als diferents objectius. D'aquesta manera, els objectius específics del PDCD van identificar accions específiques per a cadascú d'ells tant a dins del municipi com a nivell internacional, i es van identificar amb els diferents ODS amb els que contribuïen.

Pel que fa a les entitats locals, aquesta relació entre l'Agenda 2030 i la política de cooperació amb prou feines va més enllà d'una nova taxonomia de les seves accions, perfectament coneguda però que s'aplica amb posterioritat a la seva posada en marxa. Hi ha escasses referències als ODS dins aquestes accions al Sud global als informes als que s'ha tingut accés, i tampoc s'ha tingut accés a indicadors sobre resultats o impactes que demostrin com avança l'acompliment territorial de les fites identificades a l'Agenda 2030 o d'altres adaptades, més enllà dels recopilats a l'anterior apartat.

És evident, però, que sí que existeix aquesta feina als diferents territoris del Sud global, i es pot suposar el seu impacte positiu. Així, són fàcilment identificables les accions que han portat als nivells locals i regionals l'agenda de desenvolupament. En col·laboració amb les administracions i els agents locals, com ara el Senegal amb la salut mental, el Perú amb l'economia cooperativista o el Marroc amb els drets laborals o l'agenda de la participació de les dones i la ciutadania, per exemple, s'han treballat plans i estratègies, fent efectiva aquesta territorialització. També és així en relació a l'educació per a la ciutadania global a Sant Boi: per exemple amb el Barrejant, el qual ha dedicat les seves dues darreres edicions a sensibilitzar i reflexionar sobre els ODS i l'Agenda 2030, o el Dia Mundial de la Narració Oral, centrada també en els ODS diverses ocasions.

Les fonts consultades, però, coincideixen en no detectar canvis substancials en allò que a la pràctica es venia fent en matèria de cooperació. Les entitats han introduït l'EGiBDH de manera progressiva, aprofundit en diferent grau en una visió transformadora, dins un moviment compartit dins l'entorn de la cooperació a Catalunya. No és possible concretar en quin grau ha contribuït el PDCD en aquest procés, especialment en el cas de les entitats amb projecció més enllà de l'àmbit municipal. En tot cas, el PDCD ha alineat formalment la política local de cooperació amb la resta del país, i aquest fet ja suposa un element important en relació a la pertinència.

Coherència

En quina mesura el PDCD ha contribuït en avançar en el principi de coherència de les actuacions municipals i l'articulació entre els diferents documents estratègics municipals?

A nivell de coherència de les polítiques públiques cap a la justícia global, l'impacte és encara limitat. Fins a finals del període de vigència del PDCD no s'ha pogut concloure l'índex de coherència de polítiques, que havia de ser en certa manera l'eina principal amb la qual provocar canvis a la resta de polítiques públiques en aquest sentit. El gran volum de feina al que s'enfronta l'equip de la unitat de cooperació, a més de la situació provocada per la pandèmia, no ha permès tampoc fer una línia de base ni recopilar totes les dades necessàries, per la qual cosa no s'ha pogut activar com a mecanisme d'observació i anàlisi. A més, la UAPA tampoc ha integrat plenament aquest índex dins les seves funcions, en tant que unitat responsable de la producció, l'actualització i l'anàlisi de dades al municipi. D'altra banda, el procés de l'Agenda Urbana està generant un nou sistema el qual, a la llarga, pot arribar a esdevenir el referent per a una estratègia global de la ciutat, en detriment de l'índex sorgit del PDCD. És evident que el pes d'aquesta política relatiu en el conjunt de l'acció de l'Ajuntament, limita la seva capacitat d'influència.

Quant a l'índex de coherència i els seus indicadors, en el procés d'avaluació no s'ha aconseguit identificar com han contribuït les entitats amb suport municipal amb les seves accions. Llevat d'algun cas, no s'ha obtingut informació addicional als indicadors relacionables directament amb cadascun dels objectius específics del Pla, i que han estat comentats a l'apartat relatiu al desenvolupament d'aquests. Com s'ha indicat prèviament a l'informe, l'elaboració del mateix PDCD no va facilitar aquest punt.

El CMCSiP, segons les fonts consultades, no ha aconseguit incorporar una visió més àmplia, que transcendís el desenvolupament al Sud global i l'educació per a la ciutadania global al municipi. No s'han incorporat al seu si noves entitats o activistes i persones expertes que aportin aquesta mirada més àmplia, de manera que es pugui incidir sobre el conjunt de polítiques públiques locals. Tant el CMCSiP com a la interna del propi Ajuntament, s'han realitzat formacions que han contribuït, en tot cas, a millorar el coneixement sobre l'Agenda 2030.

D'altra banda, cal recordar el paper secundari de la política de cooperació dins el projecte de ciutat que s'ha donat Sant Boi aquests anys, amb el seu pla estratègic. Les fonts consultades coincideixen en assenyalar el fet de que la cooperació no està al centre del relat del municipi ni de la seva marca, tot i que sigui una política ben acollida i integrada, i amb la qual la majoria d'instàncies municipals col·labora de bon grat. Des d'aquesta posició perifèrica, però, és complicat provocar grans canvis en la resta de polítiques i, com demana l'avaluació, facilitar l'alineament entre planificacions de diferents àmbits. Això explica la dificultat per generar des d'aquest espai l'anàlisi i la incidència política transversal que es necessita per alinear les polítiques públiques amb la justícia global.

Tot i així, l'empremta de la cooperació s'ha notat en l'acollida de persones refugiades, integrant una mirada de drets, holística, inusual al nostre país. O en el treball continu pel que fa a la compra pública, tot i que no hagi pogut avançar molt durant la vigència del PDCD.

Avaluació dels resultats

Eficàcia

En general i segons les fonts consultades, el PDCD ha estat força eficaç com a eina per posar en marxa un seguit d'accions estratègiques. Diferent és l'eficàcia tinguda en la implementació de cadascuna d'elles, tal i com s'explica a continuació.

En quina mesura el PDCD ha contribuït a impulsar noves accions estratègiques de desenvolupament definides:

- *Identificació de noves accions de cooperació municipalista.*

Com s'ha comentat al desenvolupament de les activitats estratègiques, segons les fonts consultades el PDCD ha estat poc eficaç en la identificació d'accions d'aquesta mena. Tot i haver-se dut a terme les gestions necessàries, el resultat no ha estat el satisfactori.

En primer lloc, amb la iniciativa Equalmed (Marroc), en col·laboració amb la DIBA, no s'ha aconseguit transcendir el nivell de formacions més o menys generalistes i no s'ha establert una relació bilateral, ben fonamentada, amb el municipi de Bénguerir. L'avaluació que fan les persones participants és força positiva, en qualsevol cas: d'una banda per la bona receptivitat al

municipi marroquí, però també per l'experiència enriquidora professional i personalment que ha suposat per al personal tècnic de Sant Boi. Es constata que potser la participació de les dones als espais polítics, objectiu en primera instància, no té tot l'interès esperat i que és més complicat del que es pensava, però que d'altres components com ara la participació ciutadana (si més no en un estadi inicial) és una via amb la que treballar conjuntament. D'altra banda, les fonts consultades indiquen que la manca d'una societat civil treballant a terreny en paral·lel a l'Ajuntament de Sant Boi, com ha estat durant anys al cas de San Miguelito (referent constant en aquest punt), és una dificultat per consolidar aquesta relació entre municipis. La cooperació tècnica no és suficient *per se* per fonamentar uns vincles que permetin a mig termini la mena de cooperació municipalista que es desitja des de Sant Boi.

També s'ha identificat una manca de retorns i d'implicació en el seguiment del desplegament de les activitats d'Equalmed pel que fa a aquelles unitats que s'han implicat des de l'Ajuntament de Sant Boi, segons els testimonis. Això suposa una oportunitat perduda en el procés de transversalització, alineament i incorporació de les polítiques al discurs i l'imaginari de solidaritat a la interna de la institució.

En segon lloc, la feina amb el Parc Sanitari de Sant Joan de Déu al Senegal tampoc podia complir aquest rol exactament, ni tampoc es pretenia que fos així. En cap cas per la qualitat o la pertinència de la feina desenvolupada en col·laboració amb aquest actiu de la ciutat, sinó pel fet de que es tracta d'una competència lluny de l'abast municipal en aquell municipi. En aquest sentit, la implicació d'ens locals és ara per ara molt complicada, i la col·laboració amb l'administració per enfortir les capacitats dels titulars d'obligacions quant a polítiques i estratègies públiques de salut mental, només es pot desenvolupar a nivell regional.

- *Identificació de mecanismes de seguiment i incidència a persones defensores de drets humans.*

Tal i com s'explica a l'apartat d'accions estratègiques, el PDCD tampoc ha estat massa eficaç en aquest sentit. Sant Boi no ha tingut la capacitat de crear cap mecanisme específic per a persones defensores dels drets humans, més enllà dels que s'ha dotat per l'acollida de persones refugiades al municipi. Dins el programa Ciutats Defensores sí existeix certa observació i capacitat de sensibilització i denúncia sobre les persones defensores que han participat en ell, en col·laboració amb el FCCD, la CCAR i la resta de municipis que en fan part, però res més. Tampoc s'ha pogut materialitzar cap iniciativa de cooperació al desenvolupament, protecció de drets humans i persones defensores, que era una de les idees identificades dins el PDCD.

- *Adaptació de les convocatòries de projectes.*

El PDCD ha facilitat l'adaptació de la convocatòria de manera molt eficaç, convertint-la en bianual, reduint en part la burocràcia i permetent que més entitats en tinguin accés. A més, en el context de la pandèmia, ha fet més senzilla l'execució dels fons en ampliar el termini. Tal i com s'assenyalava, mentre algunes entitats valoren positivament les noves bases, d'altres no tant, en haver-se reduït el total de fons que reben.

- *Sistema d'indicadors de coherència de les polítiques públiques.*

Amb el suport de la DIBA, el PDCD ha permès desenvolupar aquest sistema d'indicadors. Constitueix una de les poques experiències a nivell municipal a l'Estat espanyol, el que li

confereix més valor encara. En aquest sentit, l'eficàcia és evident, perquè malgrat la seva dificultat (agreujades en temps de pandèmia i amb altres prioritats de gestió i planificació, per raons òbvies), ha pogut sortir endavant.

Ara bé, tal i com s'explicava anteriorment, l'eficàcia en la creació del producte no implica la seva utilitat posterior ni cap capacitat per generar els canvis que s'espera provocar amb ell.

- *Reestructuració de la composició i el funcionament del CMCSiP.*

El CMCSiP s'ha reestructurat en el procés de reforma abordat en general al municipi pel que fa als mecanismes de participació ciutadana. En aquest sentit, el Pla ha estat eficaç, ha aconseguit el que s'esperava i s'ha creat un espai més inclusiu, amb la possibilitat de que altres entitats que no provenen estrictament de la cooperació i persones interessades puguin participar dels debats i de la dinàmica en general. També s'ha creat un grup motor, per facilitar el seu funcionament.

Ara bé, les fonts consultades assenyalen la dificultat per constituir i renovar el grup motor, atesa la manca d'implicació de noves persones, més enllà de l'assistència a les seves sessions ordinàries. Tampoc s'ha pogut augmentar el nombre d'entitats que no provenen de la cooperació, ni de persones particulars, tot i que dues noves ONGD s'han incorporat en aquest període.

- *Posada en marxa del Programa de Voluntariat a terreny.*

Ja ha estat explicades les dificultats sorgides amb la posada en marxa del Programa de Voluntariat. D'entrada, l'aposta fallida inicial, partint de la idea de que havia de ser una organització local, amb experiència en el tema i un programa semblant en marxa, que l'implementés. La impossibilitat de conciliar calendaris administratius i de l'ONGD triada va fer impossible desenvolupar aquesta via. En segona instància, es va optar per una convocatòria on les persones interessades busquessin les entitats amb les que fer el voluntariat al Sud global, i proposessin l'activitat a realitzar durant aquest. Una errada burocràtica i la irrupció de la pandèmia, van impossibilitat posar en marxa el programa fins pràcticament les acaballes del PDCD. L'eficàcia, per tant, es pot considerar baixa i encara estar per comprovar com es consolidar el programa i quins efectes té per facilitar que el jovent a Sant Boi, preferentment, s'interessi i connecti amb la cooperació per a la justícia global. L'eficàcia no resideix simplement en l'activitat en si sinó en l'impacte que es vol aconseguir, en aquest cas la consolidació d'una via identificable per a la població que vulgui participar activament en accions de cooperació.

- *Posada en marxa d'accions d'Aprenentatge Servei amb centres educatius i entitats.*

L'estratègia d'enfortiment de l'educació per a la ciutadania global al municipi, com s'ha explicat, no ha passat finalment, ni exclusiva ni especialment, per augmentar el nombre d'APS. El PMEiFS recull aquesta modalitat d'accions educatives, però la participació de les entitats locals s'ha enfocat més a la creació de vincles de llarga durada amb els centres educatius, mitjançant programes anuals. Aquests han estat impulsades amb la nova convocatòria d'EPS, la qual tampoc estava prevista al PDCD i que promou aliances que superin les accions puntuals, vinculades als projectes educatius dels centres. Les APS no s'han descartat, ni molt menys, sinó que s'han anat enfortint més lentament: la Mostra Local de Cinema i Convivència, tot i no ser una APS *stricto sensu*, han continuat desenvolupant-se amb prou acceptació.

No té gaire sentit, així, parlar de l'eficàcia assolida, per quant ha estat un enfocament descartat des del començament del PDCD.

- *Formalització d'un Pla municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat.*

El PMEiFS, en canvi, sí s'ha formalitzat al final del període de vigència del Pla, amb una durada prevista del 2021 al 2026. Malgrat les dificultats imposades per la COVID-19, s'ha pogut realitzar una diagnosi i un procés de consulta, amb una participació i un consens notable, el que fa ressaltar l'eficàcia de l'equip responsable. En el moment de realitzar la present avaluació no es tenen prou dades per valorar fins a quin punt s'ha posat en marxa i ha assolit les seves fites, segons el calendari previst.

- *Pla d'avaluació dels projectes de cooperació.*

El Pla d'avaluació no s'ha plantejat com a tal, tot i que s'han realitzat dos viatges de seguiment al projecte de suport al món sindical al Marroc i al de seguretat alimentària i promoció econòmica al Senegal, que no poden assimilar-se estrictament a una avaluació. Les fonts consultades indiquen que han tingut un efecte cohesionador i formador molt positiu entre les persones participants i el CMCSiP. En aquest sentit, l'eficàcia ha estat més aviat poca, en relació també a l'ocasió perduda en no utilitzar els recursos que la DIBA posa a disposició dels municipis per realitzar aquests processos. Tampoc s'ha aprofitat la possibilitat d'entomar les avaluacions que exigeixen altres cofinançadors dels projectes als quals dona suport l'Ajuntament de Sant Boi, de manera que es pogués estructurar un sistema avaluador amb capacitat d'examinar i extreure lliçons d'una part representativa de les accions de cooperació impulsades des del municipi.

- *Formalització d'un sistema d'indicadors.*

Pel que fa al sistema d'indicadors de coherència de polítiques, l'eficàcia ha estat remarcable, malgrat els interrogants ja plantejats. El Pla, però, proposava construir un sistema d'indicadors més proper a les iniciatives de les entitats i connectat amb els que aquestes fan servir per mesurar l'avanç, el resultat i els impactes de les seves accions. La idea es fer un seguiment més acurat de com els objectius específics del PDCD es materialitzaven, així com consolidar una cultura de la rendició de comptes i de l'aixecament de dades útils per al disseny de polítiques públiques.

Els informes de rendició de comptes de les entitats mostra com aquest procés no s'ha posat en marxa. Algunes entitats aporten dades rellevants, que permeten veure com evolucionen i què aconseguen les seves accions, d'altres no i, en general, és complicat relacionar els indicadors proposats inicialment al PDCD, amb els fets servir per les ONGD locals. Ha faltat el temps i les capacitats per construir aquest sistema, així com per entendre la seva necessitat per disposar d'una política pública de cooperació de qualitat.

Eficiència

En el marc de l'execució del PDCD s'han fet servir de formar adequada i òptima els recursos assignats (econòmics, humans, materials)?

No es disposa de dades per realitzar una valoració objectiva de l'eficiència aconseguida i, en qualsevol cas, aquesta seria variable i depenent de les diferents circumstàncies i actors que han intervingut al conjunt d'accions impulsades. Les fonts consultades no han assenyalat cap cas de malbaratament de recursos econòmics o materials, ni a les accions al Sud global ni a Sant Boi. Com s'ha assenyalat, la modificació de la convocatòria de projectes a generat una certa optimització de les tasques burocràtiques, el que suposa una augment en l'eficiència.

A nivell de recursos financers, s'ha recollit un cert malestar en la gestió del programa Ciutats Defensores, sobretot en comparació amb les seves primeres edicions que eren gestionades directament pels municipis participants. La gestió del FCCD i CCAR es posa en qüestió, tant pel que fa a la presa de decisions rellevants per part dels ajuntaments, com per les contribucions a les que obliga als municipis en relació a les activitats que es porten a terme.

Pel que fa les accions comunicatives, en el marc de l'educació per a la ciutadania global, es disposa de dades sobre la difusió aconseguida, però no sobre l'impacte que generen les publicacions en paper o el treball en xarxes que porta a terme l'equip de la unitat. El programa de ràdio que es manté gairebé setmanalment, en especial, suposa un esforç considerable. No se sap si realment està justificat en base als impactes generats, tot i reconèixer el valor que suposa una comunicació de proximitat com la que es porta a terme.

En general, la percepció que es té, segons les fonts consultades, és que l'equip tècnic de la unitat de cooperació desenvolupa una tasca de molta qualitat i molt intensa en volum. En el cas de l'acollida de persones refugiades, fins i tot es pot considerar que ha assumit tasques que estrictament no li pertocaven, el que fa pensar en una eficiència manifesta. Ara bé, aquesta situació pot arribar a entrar en conflicte amb la cura de les persones que integren l'equip.

Els objectius i accions estratègiques van ser estimats adequadament en relació als recursos (humans, econòmics i materials) disponibles?

Tampoc es disposa de dades objectives per valorar el bon dimensionament d'objectius i accions. Mentre que els objectius restaven oberts en el seu abast, en no haver-se creat un sistema més delimitat d'indicadors, és evident que algunes accions no van ser ben dimensionades i, eventualment, no es van portar a terme o es van fer de manera limitada o poc satisfactòria. Especialment, aquelles que per generar un plus de qualitat, exigien uns recursos humans dels que no es disposava.

Per exemple, la creació d'un sistema d'indicadors, el qual hauria demanat una dedicació i un acompanyament a les entitats més petites difícil d'oferir. O la creació d'un pla d'avaluacions, que hauria necessitat de disponibilitat temporal o nous recursos per externalitzar la seva realització, i que tampoc s'ha tingut capacitat de gestionar davant possibles finançadors com la DIBA. D'altres s'ha vist superades per la magnitud dels esdeveniments, com l'acollida de persones refugiades. En canvi, les fonts consultades coincideixen en la capacitat d'adaptació demostrada davant la pandèmia, ajustant els recursos a les possibilitats de cada moment.

Impacte

En quina mesura i de quina manera el PDCD ha contribuït a millorar la governança democràtica a través de l'enfortiment de les capacitats institucionals, de la societat civil organitzada i de les persones que hi participen.

La manca de dades disponibles, no permet quantificar de manera objectiva els impactes aconseguits en aquest objectiu estratègic. Amb els informes de rendició de comptes de les entitats, als que s'ha tingut accés, es constata que s'han impulsat les capacitats institucionals al Sud global pel que fa a la promoció econòmica adreçada a les dones (Nicaragua i Perú) i la salut mental (Senegal). També s'ha avançat pel que fa a la participació ciutadana en general i de les dones en particular a les administracions locals del Marroc, gràcies a la feina directa de l'Ajuntament de Sant Boi.

En aquest darrer país, la societat civil disposa de més capacitats quant a l'acollida dels JMS i la posada en marxa del drets laboral, especialment de la dona. A Mali, s'han reforçat pel que fa la lluita contra les PCN, i a Nicaragua i el Perú per desenvolupar les economies locals.

En quina mesura i de quina manera s'ha contribuït a promoure la defensa i l'exercici efectiu del conjunt drets humans, a través de la provisió de bens comuns i la lluita contra les desigualtats i les situacions d'opressió individual o col·lectiva.

Amb les dades disponibles, es pot assumir un impacte força favorable però no totalment quantificable en diferents eixos i ubicacions.

Com s'ha explicat anteriorment, Nicaragua l'activació del crèdit entre les dones ha generat ocupació i l'increment de les rendes familiars. A l'Índia s'han produït habitatges i facilitat l'accés a l'aigua i el sanejament a l'entorn comunitari rural, amb el lideratge de les dones i al Marroc s'han creat nombroses secretaries de la dona a l'entorn sindical, per lluitar contra la violència a la feina. A Mali, milers de dones han estat formades contra les PCN.

L'accés a l'educació ha estat millorat a l'Índia i el Camerun, mentre que al Senegal s'ha facilitat l'accés a la salut mental, sempre a l'entorn rural més desafavorit. Al voltant de les PCN, s'ha proporcionat assistència hospitalària a Mali i s'han format desenes d'agents de salut comunitària.

En quina mesura i de quina manera s'ha incentivat un canvi de model social, econòmic i ambiental, enfocat en evitar el canvi climàtic i superar l'extractivisme, que sigui més just, inclusiu i generador d'una riquesa més ben distribuïda.

A Nicaragua s'ha reforçat l'accés al crèdit i les capacitats generadores d'ingressos familiars i de les dones, amb l'assessorament, al formació, l'organització de cooperatives i la disponibilitat de recursos financers específics, de manera semblant al Perú. En aquest país s'ha donat suport a l'economia familiar sostenible, al voltant de la xocolata i de l'organització cooperativista local. Al Senegal, s'han treballat les hortes comunitàries rurals, amb una visió de sobirania alimentària.

Cal esmentar la manca d'accions en el context del canvi climàtic, adreçades a augmentar la resiliència o mitigar els seus efectes. Tampoc es detecten accions i impactes quant a l'erradicació de l'economia extractivista.

En quina mesura i de quina manera s'ha contribuït a alleugerir el patiment humà i l'impacte material en d'altres situacions d'emergència humanitària, estructural o sobrevinguda, en especial a través de la posada en pràctica del Dret d'Asil i l'assistència a les persones refugiades a la nostra ciutat.

En aquest període ha consolidat un programa d'acollida que ha tingut capacitat d'atendre a 285 persones de 26 nacionalitats, com s'ha esmentat, amb recursos propis i privats. S'ha desenvolupat el Punt d'informació i Orientació sobre Protecció Internacional (PIO), un servei que s'ofereix a les persones migrades en col·laboració amb CCAR. Tot plegat, un impacte que segurament es troba per sobre de les expectatives inicials i que ha generat un model de referència per a d'altres municipis.

Les accions impulsades a través del FCCD a les rutes de migració també han tingut un impacte positiu, en activar mecanismes legals de protecció, informació i sensibilització per protegir les persones en trànsit, segons les dades disponibles. Quant a les accions d'ajut humanitari que es realitzen amb aquesta entitat, les dades disponibles també demostren el seu impacte positiu.

En quina mesura i de quina manera s'ha afavorit la implicació de la ciutadania santboiana en una acció per la justícia global cada cop més incisiva i de més qualitat?

Com s'ha comentat, no es disposa de dades per valorar l'impacte aconseguït quan a la sensibilització de la ciutadania. Dues noves entitats s'ha afegit al CMCSiP però no se sap quin ha estat l'evolució del nombre de persones implicades en accions i en entitats de cooperació durant la vigència del PDCD.

Sostenibilitat

En quina mesura el plantejament del PDCD permet mantenir una estratègia de continuïtat?

Hi ha alguns elements que orienten quant a la continuïtat de l'estratègia i de les línies de treball de l'actual PDCD. D'una banda, el PEFS, que obre un nou període, fins el 2026, per posar-se en marxa i desplegar-se en la seva totalitat. La feina realitzada durant el PDCD es projecta així en el temps i aprofundeix en els objectius proposats.

Pel que fa a la cooperació directa al Sud global, el compromís amb les autoritats marroquines i el paraigües que suposa Equalmed, també són elements importants. En aquest, sentit, però, caldrà veure com s'estrenyen els vincles que permetin construir una relació molt més propera, i el marc de les relacions entre l'Estat espanyol i el Marroc poden afegir més dificultats.

L'estratègia d'aprofundiment en l'EGiBDH està plenament alineat amb les directrius generals de la cooperació catalana, i el procés està encara en marxa al municipi. El proper pla director de cooperació de la Generalitat i el de la cooperació espanyola segurament donaran suport a aquest procés, igual que l'aposta per l'avaluació i la generació d'una cooperació de més qualitat. També es veurà reforça el paper dels municipis, com un actor amb un valor afegit que caldrà continuar construint.

El pla de voluntariat acaba de posar-se en marxa, i es necessitarà més temps per desplegar-lo i valorar el seu funcionament. D'altra banda, resta pendents un seguit d'accions, com s'ha comentat, que caldrà valorar si són factibles en funció dels recursos a l'abast d'aquesta política pública durant els propers anys al municipi.

Conclusions

A tall de resum i per facilitar la sistematització i la comunicació de la feina d'avaluació realitzada, en el present apartat s'ofereixen algunes de les conclusions més destacades, seguint l'estructura del mateix anàlisi.

Pel que fa a la **validesa dels enfocaments** proposats pel PDCD:

- L'enfocament de gènere i basat en drets humans ha estat reforçat durant la vigència del Pla. S'ha avançat amb les noves bases i les accions realitzades en matèria de cooperació al desenvolupament reflecteixen com es va consolidant progressivament. Malgrat les dificultats, programes com Ciutats Defensores continuen sent un referent municipal a Catalunya i continuen comptant amb el suport de Sant Boi.
- Pel que fa a la sostenibilitat ambiental, no s'ha aprofitat de la mateixa manera el potencial i l'aposta política del municipi i, a la inversa, no s'ha incorporat la visió de Justícia Global a les polítiques ambientals al municipi. Pel que fa a l'acció al Sud global, no hi ha hagut evidència de cap progrés substancial, tot i que existeixen propostes que treballen específicament components molt vinculats. No es coneixen activitats enfocades a l'emergència climàtica, malgrat la importància creixent i els recursos disponibles al municipi. Quant a l'EPS, en canvi, aquest enfocament ha estat més present.
- En relació a la cultura de pau, les accions educatives al municipi continuen incorporant activament aquest enfocament i la innovació que proposa el nou Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat ha començat a concretar-se a través de diferents experiències vinculades.

Quant al **desenvolupament de les activitats previstes**:

- Sant Boi ha consolidat un nivell pressupostari durant aquest període al voltant del 0,8% dels seus recursos propis, aconseguit durant els anys anteriors. És un nivell molt alt dins les administracions locals catalanes i estatals, que li ha permès desenvolupar les activitats previstes. Malgrat les dificultats sorgides amb la pandèmia, el compromís i la capacitat d'execució s'han mantingut.
- En aquest període, per línies de treball i en termes relatius, l'acció humanitària ha anat guanyant terreny, mentre que l'educació s'ha mantingut i les accions de desenvolupament han patit un lleuger descens. Les despeses de personal i gestió han anat creixent en termes relatius, d'altra banda. El recursos són cada cop gestionats més per part de les entitats o en col·laboració amb elles, entre les que destaquen el FCCD i la CCAR, aquesta darrera vinculada a l'acollida de persones refugiades.
- Les accions de cooperació al Sud global s'han concentrat en tres sectors: equitat de gènere, dret a l'educació i drets laborals i treball digne. Geogràficament, malgrat Amèrica Central concentra en el conjunt del període la majoria dels recursos, la tendència és que d'altres regions com ara l'Àfrica Subsahariana guanyen pes progressivament. Nicaragua és el país que ha rebut més suport, però el Marroc i Senegal augmenten la seva importància, en totes les modalitats.
- Quant a l'acció humanitària, a banda del suport habitual a crisis i emergències, el Pla d'Acollida ha estat renovat i potenciat. Sant Boi ha esdevingut un referent al món municipal català, en haver-ne

creat una eina potent, amb una mirada holística, tot i que tensionant de manera insostenible La unitat de cooperació, en haver assumit aquestes competències que no li pertocaven.

- En relació a l'educació per a la ciutadania global, Sant Boi s'ha dotat d'un nou pla específic, amb el que ha iniciat una reforma d'aquesta línia de treball. Durant tot el període, s'ha executat regularment el Pla d'Educació i Formació per a la Solidaritat, introduint revisions pedagògiques i d'altres millores i, sobretot, adaptant formats i propostes a la contingència de la pandèmia, amb prou èxit.
- Pel que fa a les accions estratègiques, el seu desenvolupament ha estat desigual:
 - La identificació de noves accions de cooperació directa municipalista no ha tingut l'èxit esperat i encara no s'ha construït una relació comparable a la mantinguda amb San Miguelito (Nicaragua). Malgrat la feina desenvolupada al Marroc i el Senegal i els resultats aconseguits, no hi ha una perspectiva clara per als propers anys.
 - Més enllà de la tasca dins Ciutats Defensores, no s'ha pogut identificar mecanismes de seguiment i incidència vinculats als casos de persones defensores de drets humans.
 - L'adaptació de la convocatòria de projectes ha permès passar a un sistema bianual, que redueix en part la burocràcia, reparteix més els recursos i fa més previsible la seva disponibilitat. S'ha introduït una convocatòria d'educació identificada durant l'elaboració del PMEiFS, per facilitar una feina a llarg termini entre entitats i centres escolars.
 - El sistema d'indicadors de coherència de polítiques públiques s'ha definit, tot i que manca la seva posada en marxa i l'apropiació per part de la resta de l'estructura municipal.
 - El CMCSIP s'ha reestructurat, creant un grup motor i obrint-se a noves entitats i persones particulars interessades. De moment, però, la seva ampliació és limitada i no se superen els problemes d'implicació i lideratge.
 - El Programa de Voluntariat a Terreny finalment s'ha posat en marxa, superant les dificultats administratives i de model sorgides. De moment no es pot valorar el seu funcionament o impacte.
 - S'ha desenvolupat el Pla Municipal d'Educació i Formació per a la Solidaritat amb èxit, actiu per als propers anys. En aquest, es posaran en marxa d'accions d'APS amb centres educatius i entitats i molts d'altres elements que en aquest període no s'han activat.
 - El Pla d'avaluació de projectes de cooperació s'ha concretat en dues experiències, molt ben valorades. S'ha transformat en un espai obert de seguiment, atès el volum de feina existent dins la unitat de cooperació.
 - La millora de les eines de comunicació i rendició de comptes ha comptat amb un esforç notable per part de l'equip. Malgrat això, la manca de dades no permet conèixer en quin grau s'ha aconseguit ni justificar l'estratègia seguida.
 - No s'ha dut a terme la formalització d'un sistema d'indicadors del PDCD, que compatibilitzés les accions liderades per les entitats i per l'Ajuntament amb els seus objectius estratègics, el que dificulta avaluar com s'han progressat en aconseguir aquests.

- A nivell d'objectius estratègics, el fet de no haver avançat amb la formalització d'un sistema d'indicadors dificulta valorar el seu progrés. Entitats locals i Ajuntament han treballat intensament, en qualsevol cas, en el conjunt dels objectius:
 - La governança democràtica s'ha enfortit pel que fa a la participació de les dones i de la població en general al Marroc; al Perú s'han creat capacitats entorn a la promoció econòmica, com ara al Senegal amb la salut mental; la societat civil s'ha enfortit a Mali per erradicar les pràctiques tradicionals massives, entre d'altres. A Nicaragua, la crisi polític-social ha aturat la feina de reforç institucional.
 - La promoció de la defensa i l'exercici efectiu del conjunt drets humans, ha estat l'objectiu al qual se li han dedicat més esforços. En especial, la creació d'oportunitats econòmiques al Perú o Nicaragua, però també amb l'accés a la salut al Senegal i Mali; habitatges, aigua i sanejament a l'Índia, drets sindicals al Marroc, etc.
 - No s'han pogut constatar molts avanços pel que fa a l'objectiu d'incentivar un canvi de model social, econòmic i ambiental, així com d'accions enfocades en el canvi climàtic i l'extractivisme.
 - Sant Boi ha esdevingut un cas d'èxit i una referència al món local pel que fa al disseny i la implementació d'una política per garantir el dret a l'asil i la migració, amb un enfocament innovador, gràcies al seu Pla d'acollida.
 - L'objectiu educatiu, malgrat no disposar de dades objectives, ha estat intensament treballat, mitjançant les eines formatives, sensibilitzadores i comunicatives.

Pel que fa als **criteris avaluatius** i de forma general:

- En tant que eina per enfocar la política local de cooperació en una òptica transformadora, reforçant la seva contribució a l'Agenda 2030 des de la dimensió local, el PDCD és totalment **pertinent**, ja que aporta eines per acompanyar aquest procés entre els diferents actors. Diferent és, però, l'èxit aconseguit i poder determinar la seva addicionalitat, en relació a altres eines i estratègies al nostre país.
- En aquest sentit, el PDCD ha aportat eines a favor de la **coherència** de polítiques públiques, i del seu progressiu alineament amb la justícia global. Es manté, però, el repte de connectar aquestes eines amb els processos de presa de decisions, de manera que sigui efectiva.
- El Pla ha constituït una eina molt **eficaç** per estructurar la feina de la unitat de cooperació durant els darrers anys. En relació a les diferents accions estratègiques previstes, aquesta eficàcia ha estat desigual, per les dificultats pròpies de cadascuna, els recursos i capacitats disponibles i la circumstància de la pandèmia.
- Quant a l'**eficiència**, existeix un dèficit de dades que impedeix valorar com s'ha avançat amb aquest criteri. La imatge positiva que es té de la unitat municipal de cooperació correspon més aviat a una productivitat encomiable del seu equip tècnic i polític, però és quantitativament impossible realitzar un balanç entre els esforços dedicats i els impactes aconseguits.

- De nou, quant a l'**impacte**, malgrat no disposar de totes les dades necessàries per fer-ne una avaluació en profunditat, és evident que la feina desenvolupada per entitats i Ajuntament ha fet efectivament avançar en drets i condicions de vida a les persones i comunitats titulars.

Lliçons apreses

En el procés d'avaluació del desenvolupament del PDCD i l'experiència de la seva pràctica, gràcies a les fonts consultades i les dades analitzades, es poden extreure alguns aprenentatges:

- **Augmentar el nivell de qualitat de la política de cooperació pot suposar uns recursos fora de l'abast del municipi.** El desenvolupament del PDCD ha mostrat el cost en volum de feina i les necessitats de capacitats que exigeix implementar noves eines, planificar o acompanyar processos, propis de l'Ajuntament o de les entitats. Hi ha un risc evident de no valorar de manera acurada les possibilitats reals de l'equip encarregat de la millora i la innovació, en paral·lel a una gestió cada cop més feixuga (per raons externes) i susceptible d'haver de gestionar situacions excepcionals com les viscudes durant aquest període.
- **Conèixer la capacitat d'influència en la resta de l'estructura és clau per aconseguir impactes reals.** En el mateix sentit, aquest període ha fet veure les possibilitats reals d'influir en el conjunt de polítiques i en la visió del l'Ajuntament. Sent la coherència de polítiques un dels components centrals en una política de cooperació amb vocació transformadora i alineada amb l'Agenda 2030, ha mancat un anàlisi profund dels processos de presa de decisions i les finestres d'oportunitat que una política com aquesta tenia en realitat. La correlació de forces a la interna del govern municipal o la posició perifèrica de la política dins el projecte global de Sant Boi de Llobregat (que ni tan sols va acabar ocupant un dels eixos que definien l'estratègia a llarg termini del municipi) són aspectes clau per plantejar l'aproximació cap a la coherència.
- **Cal valorar acuradament la posició de la cooperació dins l'organigrama municipal.** En relació amb l'anterior, dependre d'Alcaldia, tot i poder semblar que es pot tenir una posició central o superior que afavoreix la transversalitat, no té per què traduir-se en aquest poder d'influència política. En canvi, la posició actual, dins l'Àrea d'Igualtat, Drets Socials i Ciutat Educadora, ha proporcionat a la unitat de cooperació més operativitat administrativa.
- **Les possibilitats de transversalitat de la cooperació són finites.** D'altra banda, aquest període també ha confirmat les limitacions d'aquesta transversalitat i la necessitat de centrar la col·laboració amb altres unitats i àrees a aquelles que tenen capacitats suficients i han comprès i interioritzat el seu rol a la política de cooperació.
- **Sense centralitat no hi ha apropiació de la cooperació.** Una cosa és que la cooperació sigui una política plenament acceptada dins el municipi, sostinguda econòmicament i defensada davant els atacs recurrents, i altra diferent és que formi part del relat i de la marca institucional del municipi. Aquest plus, que encara no s'ha aconseguit al municipi, marca en el fons les possibilitats d'influència i d'introduir transversalment aquesta visió de convergència cap la justícia global. És la que permet pensar la resta de polítiques en clau de refugi, d'impacte climàtic, de canvi del model econòmic i de consum, per exemple. Reconeixent els progressos realitzats, cal admetre també que encara no s'ha assolit aquest posició a l'ideari del conjunt de persones decisores polítiques.

- **Els models de cooperació no sempre es poden reproduir.** En aquest període l'equip tècnic i polític de la unitat ha maldat per reconstruir una cooperació directa al Sud global que, amb la crisi polític i social, havia esdevingut impracticable a Nicaragua. Però no es va valorar prou la importància de les condicions que l'havien permès: una relació política privilegiada amb el govern municipal contrapart, un nivell de descentralització local considerable i el suport de la societat civil local. En aquest context, s'havien pogut desenvolupar diferents modalitats i instruments de treball. Al Marroc i al Senegal, durant aquest PDCD, s'ha treballat en el desplegament d'algunes iniciatives que encara no han donat els fruits esperats i que, en canvi, deixen veure la importància dels elements descrits anteriorment, no existents en aquestes noves ubicacions.
- **Les possibilitats de canvi de les entitats són limitades i asimètriques.** El Pla ha treballat en introduir l'EGiBDH i, tot i ser difícil valorar en quin grau s'ha pogut avançar, es detecta una inèrcia considerable en algunes entitats, per a les quals és complicat deixar enrere l'enfocament de necessitats. En aquest punt, el PDCD segurament ha estat prou realista i ha marcat un ritme ajustat a aquestes possibilitats. La qüestió rau en si hi ha marge per a canvis més intensos, que potser no estan dins la filosofia d'entitats que són clau per a l'apropiació ciutadana de la cooperació al municipi
- **L'agenda de la cooperació no és transversal de manera natural.** Malgrat els esforços per fer ampliar l'agenda de la cooperació, des d'una perspectiva global-local, la realitat és tossuda: ningú pensa en els espais ni en les entitats de cooperació quan vol debatre o fiscalitzar les polítiques públiques vinculades amb el feminisme, l'ecologisme, l'economia o qualsevol altre camp amb una dimensió local. Obrir l'agenda i la participació en aquesta clau requereix d'un esforç i una dinamització que no està a les mans del CMCSiP de Sant Boi (ni de cap altre a Catalunya, possiblement), i s'ha de valorar bé com a estratègia de cara al futur.

Recomanacions

A continuació es recullen algunes recomanacions, sorgides dels aprenentatges i les principals conclusions obtingudes en el procés d'avaluació, i que poden ser útils per construir el nou PDCD.

A nivell d'enfocament:

- **Continuar aprofundint en l'EGiBDH**, augmentant l'exigència a través de criteris i requisits a les bases, formació i més acompanyament a les entitats.
- **Enfortir l'enfocament de sostenibilitat ambiental**, especialment pel que fa a l'abordatge de l'emergència climàtica.

A nivell d'objectius i activitats:

- **Definir l'especialització de la cooperació directa**, de manera que generi valor afegit i es connecti amb les àrees estratègiques identificades pel municipi per als propers anys.
- **Dissenyar un model actualitzat de cooperació directa**, que no intenti reproduir experiències passades sinó aprendre de les lliçons obtingudes d'aquelles, que atengui als reptes globals actuals.
- **Replantejar l'estratègia comunicativa en termes d'eficiència i impacte**, de manera que reforci el PMEiFS i faci guanyar centralitat a la política cooperació dins el relat i la marca de ciutat.
- **Concentrar objectius de cooperació al desenvolupament**, en concertació amb les entitat i d'acord amb les capacitats i estratègies per als propers anys.
- **Desplegar el programa de voluntariat**, aprofitant les connexions que es creïn amb d'altres entitats més enllà de les locals.
- **Continuar desplegant el PMEiFS.**

A nivell d'organització i funcionament:

- **Dissenyar i activar eines de seguiment i avaluació**, que no han pogut posar-se en marxa en aquest període, a partir d'un sistema d'indicadors enfocats a resultats i impactes.
- **Dimensionar la càrrega de treball de l'equip de manera sostenible i realista**, explorant la delegació de funcions administratives o tècniques a tercers i la mancomunitat amb altres administracions locals properes. Retornar les funcions no pròpies dins el procés d'acollida als unitats responsables.
- **Acotar la transversalitat al si de l'Ajuntament**, enfortint la connexió amb altres polítiques i potenciar instruments com la cooperació tècnica amb més formació, seguiment i retorn envers les persones participants.
- **Aprofundir en la feina de coherència de polítiques públiques**, connectant el sistema d'indicadors desenvolupat amb els processos de decisió, implicant la UAPA en la seva actualització i identificant àrees concretes de millora. Activar la rendició de comptes a la ciutadania, a través del CMCSiP o dels espais que es considerin oportuns.

Annex. Metodologia

Elaborada amb el suport de la DIBA, aquesta avaluació és la necessària avantsala a l'elaboració del següent Pla Director de Cooperació al Desenvolupament, que s'emmarca en el «Pla de Govern 2019 - 2023. Sant Boi és mou, el món avança. Estratègia 2030». Concretament, a l'eix d'identitat de «Ciutat: Crear autoestima i identificació col·lectiva amb la ciutat, valorant d'on venim, el que som i projectant el que volem». Com tota política pública, abans d'una planificació de llarg abast com suposa un nou PDCD, es fa obligatori un moment de reflexió conjunta sobre l'evolució de la cooperació al desenvolupament de Sant Boi en retrospectiva, prenent com a referència l'execució de l'anterior pla director. Amb aquesta avaluació es pretén aprendre d'errors i encerts per a encarar la nova etapa amb millor criteri i amb un coneixement compartit necessari per generar aquesta autoestima i confiança en la potència solidària de la ciutat. Es pretén contribuir als aprenentatges continus dels actors institucionals i no institucionals, per encarar des del nivell local -amb les seves potencialitats i els seus límits-, els reptes globals, amb un compromís coherent amb la solidaritat i la Justícia Global.

Els objectius d'aquesta avaluació s'insereixen en un objectiu general d'ampli abast: «Avançar en la consolidació de les polítiques de cooperació i solidaritat donant continuïtat al procés de planificació estratègica de l'àmbit». En concret, els objectius específics d'aquesta avaluació són tres:

- Valorar el disseny del PDCD i les actuacions de cara a orientar la seva continuïtat.
- Avaluar els resultats de les actuacions executades en el marc del PDCD
- Elaborar conclusions i recomanacions i extreure aprenentatges sobre l'orientació transversal, integral i consensuada del PDCD. A partir de l'extracció de conclusions, l'avaluació ha d'aportar recomanacions que puguin ser d'utilitat per l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat.

Fases d'elaboració

Fase 1: Estudi de Gabinet

En aquesta primera fase s'ha fet un estudi de la documentació disponible i un anàlisi quantitatiu de les dades referents a l'execució del pla anterior. Aquests resultats van ser presentats en reunió presencial a les entitats el 31 de maig del 2022.

Les dades analitzades són aquelles relatives a:

- L'execució del pressupost pel període de 2017-2021
- Els indicadors de recollits a partir de informes d'avaluació i de les informacions de projectes de les entitats pel mateix període.
- Els indicadors del sistema de coherència dissenyats per la UCSiP.
- Dades relacionades amb la comunicació i informacions referents al desplegament de les activitats d'EPS.

A més a més s'ha fet un estudi detallat dels plans municipals específics de l'àmbit de la solidaritat i la cooperació i de plans municipals que sovint es relacionen amb el desenvolupament de la política de solidaritat. Aquests són: el Pla de Govern, l'Estratègia d'internacionalització, el Pla d'igualtat, el Pla municipal d'acollida, el Pla de ciutat refugi, el Reglament de participació ciutadana, i la Instrucció per contractació pública.

Fase 2: Treball de Camp

S'han fet dos tallers amb entitats. El primer va ser un taller de primer contacte i presentació dels resultats del anàlisi quantitatiu de les dades d'execució dels anys anteriors (2017-2020), seguit d'una valoració de l'execució del PD anterior a partir d'un anàlisi DAFO fet en el procés d'elaboració del PD anterior. Algunes de les conclusions més destacables es recullen a la Taula 8:

Taula 8: Primer taller amb entitats.

Temàtiques	Idees força
Educació per a la solidaritat	<ul style="list-style-type: none"> Sant Boi ha relançat la possibilitat de treballar amb els centres educatius que semblava que era impossible per col·lapse d'activitat. S'ha obert la possibilitat de treballar-hi, i s'ha de continuar així. El pla d'educació s'ha fet participadament i ha estat un pas molt important.
Participació	<ul style="list-style-type: none"> S'han incorporat noves entitats al CMCSiP, però falta gent nova. Segueix faltant relleu a les entitats. El CMCSiP és dinàmic i s'han incorporat algunes entitats de persones d'origen divers, però els temes que es tracten són gairebé sempre els mateixos: Valoració dels dies assenyalats, del barrejant, de la convocatòria de projectes, etc. S'hauria de parlar de temes més estratègics, o més de contingut. En general, és un espai més reactiu que propositiu. És positiu que el CMCSiP s'hagi obert a altres organitzacions de la societat civil com ara grups feministes, per exemple, hi altres grups, però no hi van. Algun cop, alguna persona defensora. Un dia, la persona responsable de la participació de l'Ajuntament va anar a fer una presentació (això es valora positiu). El discurs d'odi és molt més visible i que fa mal a les entitats i a l'ambient en general, estan calant. També hi ha cansament, després de tants anys comprovant que les coses no canvien. Respecte a la dificultat per obrir-se a la societat, s'ha fet un pla de voluntariat, però va ser un intent que no va funcionar. Com a oportunitat o potser com a amenaça el «actua localment, pensa globalment» ja està molt implantat, s'ha «superat», i la gent vol actuar localment. L'activisme de proximitat és més gran.
Suport que reben les entitats	<ul style="list-style-type: none"> Continua un suport polític important i en termes relatius amb altres juntament es posa molt de voluntat i recursos. Sant Boi manté l'equilibri de tenir molta capacitat de fer cooperació directa però també donar lloc a les entitats. El treball de indicadors per la coherència de polítiques els hi ha arribat i que és una oportunitat per les entitats per veure's en un paraigües més holístic, tot i que no acabem de veure com a entitats com ens hi sumem. Es qüestiona la bianualitat de la convocatòria
Entitats	<ul style="list-style-type: none"> Bona relació entre les entitats de Sant Boi. També abans de la COVID i durant, hi ha col·laboració entre les entitats. L'experiència de l'avaluació de Marroc, el fet que altres entitats poguessin anar a visitar el projecte, és molt bona pràctica) En els darrers temps i fruit també de la pandèmia hem anat incorporar en els projectes les qüestions ambientals i de sobirania alimentària.

Al segon taller, l'objectiu va ser fer una reflexió sobre el Pla d'Educació i el treball en Educació per la Solidaritat, a més d'alguns aspectes de comunicació. Algunes de les conclusions més destacables són a la Taula 9:

Taula 9: Segon taller amb entitats.

Temàtiques	Idees força
Pla d'educació per a la solidaritat	<ul style="list-style-type: none"> • És un producte que s'esperava del pla anterior, i és una feina super recent, però molt ben fet • El Pla es vincula a fer projectes amb les escoles, i calen convenis. L'articulació de les bases a les escoles té un biaix que deixa fora moltes coses. • Sobre les beques a joves de mobilitat a voluntariat internacional: no van funcionar a causa de topalls molt exigents. S'ha dit que es revisaran les basses. • Sobre el Passaport Eduescola: s'ha intentar vincular a les entitats. • S'ha de veure quin és el marc de seguiment del desplegament del Pla en el marc del Consell i rebre comptes.
Barrejant	<ul style="list-style-type: none"> • Al barrejant ens hem atrevit a pensar coses perquè s'ha hagut de repensar des del COVID i aquí hi ha hagut un canvi que s'ha d'estudiar. L'any totalment confinat es va aprofitar bastant bé. Es va gravar, es va penjar, etc., es van fer coses que abans no es feien. • Hem de ser capaços de sortir de l'automatisme, entendre que hi ha més actors, ens dirigim sempre al mateix públic.
Refugi	<ul style="list-style-type: none"> • La Taula de refugi està funcionant. Hi ha una comissió específica d'aquests tema. És una taula multisectorial i tècnica. També s'envien informacions a les entitats.
Comunicació	<ul style="list-style-type: none"> • És necessari definir una línia de base per conèixer l'impacte: a quanta gent arribem, quin tipus de gent, etc. No hi ha aquest estudi, i no se sap. • Sobre els programes: es participa si es vol, és molt accessible. De tant en tant van cridant a la gent per fer programes.

Taula 10: Participants als tallers.

Nom i cognoms	Entitat
Taller 26/05/2022	
Núria Pelay	Sindicalistes Solidaris (SS- UGT)
Jordi Sala Rosa Maria Alejandre Sastre-	Fundació Kassumay
Carme Alcalde	Associació d'amistat Sant Miguelito- Sant Boi
Josep Maria Torrents	Boscoglobal- Escola salesiana
Carolina Pascual	Assemblea de Cooperació per la Pau
Begoña Galera	Fundació Pau i Solidaritat
Anna Escuder	DESOS Opció Solidària
Sergio Salvador	Creu Roja
Taller 31/05/2022	
Sergio Salvador	Creu Roja
Francesc Garreta	Juan Ciudad
Carme Alcaide	Associació d'amistat Sant Miguelito- Sant Boi
Josep Maria Torrents	Bosco Gobal

Nom i cognoms	Entitat
Begoña Galera	Fundació Pau i Solidaritat
Carolina Pascual	Assemblea de Cooperació per la Pau
Anna Escuder	DESOS Opció Solidària

Pel que fa a les entrevistes, s'han triat informants clau que han tingut contacte amb aquesta política pública: persones responsables políticament, tant al govern com als grups municipals, persones responsables tècniques, i persones que pertanyen a entitats. A la Taula 11, se'n fa un resum:

Taula 11: Entrevistes realitzades.

Partits polítics i govern	
20/06/22- Jorge Romero- Regidor de Podem- Esquerra Unitària	22/06/22- Marina Aguilar, tècnica de Cooperació, Solidaritat i Pau, i Andreu Herrero, tècnic de cooperació, solidaritat i Pau.
20/06/22- Daniel Martínez- Regidor de Participació	29/06/22- Carmen Valverde-Cap del departament de contractació i compres.
04/07/22-Sensi Domínguez- Regidora d'Ocupació, Formació, Igualtat i Diversitat Funcional, Igualtat de gènere i feminismes.	29/06/22- Llorenç Fernández- Cap de la Unitat d'Assistència a la Planificació i l'Avaluació
05/07/22- Alba Martínez- Regidora de Ciutat Educadora, Cooperació, Solidaritat i Pau.	06/07/22- Conrad Felip Benach- Cap del Servei de Cultura, Esports, Cooperació Solidaritat i Mediació Comunitària.
06/07/22- Miquel Salip. Regidor d'ERC	06/07/22- Antoni Xavier - Cap Unitat participació
11/07/22- Carles Campedrés- Regidor de C's	07/07/22- Oscar Muñoz- Cap departament comunicació
Responsables municipals	
8/06/22- Clara Sopena, Tècnica de Cooperació, Solidaritat i Pau i Manuel J. Pérez, Responsables de la unitat de Cooperació, Solidaritat i Pau.	21/07/22- Sílvia Montañés, Cap del servei de Qualitat, Transparència i Innovació i Maite Selva, Cap de l'OMAP (Oficina Municipal d'Atenció a les Persones)
13/06/22 – Segona entrevista en profunditat amb Lara Sopena, Tècnica de Cooperació, Solidaritat i Pau i Manuel J. Pérez, Responsables de la Unitat de Cooperació, Solidaritat i Pau.	Entitats i altres
17/06/22 – Laia Papiol- Cap de la unitat d'Igualtat i Cohesió social.	07/06/22– Begoña Simal- Catalunya Bosco Global
20/06/22- Daniel Martínez- Regidor de participació	07/06/22- Carolina Pascual- Assemblea de Cooperació per la Pau.
	11/07/22- Estela Pareja i Laura Guijarro Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat i refugiada -Sant Boi-
	12/07/22- Carme Alcaide- Associació d'amistat Sant Miguelito- Sant Boi

Fase 3 i 4: Resultats, conclusions, recomanacions i lliçons apreses, i validació i presentació de l'informe final i comunicació de resultats

La fase 3 d'anàlisi de resultats i la fase 4 de validació de l'informe i penetració dels resultats se superposen degut a la naturalesa dialògica de l'avaluació.

Els resultats en forma d'esborrany es van presentar a les entitats al si del CMCSiP el dia 27 de setembre, juntament amb el pla de treball que resumeix els següents passos de cara a l'elaboració del Pla Director. En aquesta ocasió es van recollir els comentaris que va suggerir la lectura del resum executiu presentat amb anterioritat a les entitats.

Annex. Fonts consultades

Coll- Planas Gerard; Solà- Morales, Roser (2019) Igualtats connectades. Guia per incorporar la interseccionalitat a les polítiques locals.

<https://igualtatsconnect.cat/wp-content/uploads/2019/06/Publicacion-Igualtats-Connectades.pdf>

Carrillo, Miquel; Vilar, Marc; García Ernest (2016) Guia Metodològica per a la identificació i implementació d'accions de cooperació tècnica municipal. Recuperat en data 13 de juny 2023.
https://www.fonscatala.org/upload/archivos/20170321_0135Guia_Cooperacio_Tecnica_municipal.pdf

Carrillo Miquel Coord. (2021) La nueva cooperación. Una propuesta de política pública para la Justicia Global. Barcelona. Icaria Editorial.

Educació per a la justícia global. La Fede. Recuperat en data 13 de juny 2023

<https://www.lafede.cat/es/catala-educacio-per-a-la-justicia-global/>

Enfocament de Gènere i basat en drets humans (2016). Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament . Generalitat de Catalunya

http://cooperaciocatalana.gencat.cat/web/.content/continguts/01accd/Ajuts_Subvencions/2016/20160304_EGIBDH_2016.pdf

Guia pràctica 1- Com iniciar una avaluació: oportunitat, viabilitat i preguntes d'avaluació. Col·lecció l'Àlbum de guies pràctiques sobre avaluació de polítiques públiques.
https://www.ivalua.cat/documents/1/16_02_2010_10_18_20_Guia1_Introduccio_Abril2009versiorevisada_final.pdf

Pla Director de Cooperació al Desenvolupament de Catalunya 2019-2022. Generalitat de Catalunya:

http://cooperaciocatalana.gencat.cat/web/.content/continguts/02dggcd/PlaDirector/pla-director_2019-2022_maquetat.pdf

Ajuntament de Sant Boi (2017) Pla Director de Cooperació al Desenvolupament de Sant Boi de Llobregat (2017-2022). Ziri.

Objectius per al Desenvolupament Sostenible (2015). Nova York. Nacions Unides.

Ajuntament de Sant Boi (2017) Pla Director de Cooperació al Desenvolupament de Sant Boi de Llobregat (2017-2022).

<https://www.santboi.cat/PaginesW.NSF/Web/Planes/17F26C7467BD8876C125811D00380FB9?OpenDocument&Clau=PlaCooperacio&Idioma=ca&Seu=N>

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat (2021) Pla de Projectió Internacional de Sant Boi de Llobregat 2021-2027. <https://seu2.santboi.cat/govern-obert/tramits-dinformacio-publica/ple-municipal-26-05-22-aprovacio-inicial-pla-de-projeccio-internacional/pla-de-projeccio-internacional-de-sant-boi-de-llobregat-2021-2027/view>

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat (2021) Estudi per a l'elaboració del pla municipal d'educació i formació per a la solidaritat. https://participa.santboi.cat/uploads/decidim/attachment/file/368/ESTUDI_PMEiFS_final.pdf

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat. Pla de Govern 2019-2023. <https://www.santboi.cat/PaginesW.NSF/Web/Planes/C13C3824DF2120FDC12575B6003D3308?OpenDocument&Clau=plagovern23&Idioma=ca&Seu=N>

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat (2019) III PLA D'IGUALTAT DE Gènere per a la ciutat (2019-2013) <https://www.santboi.cat/PaginesW.nsf/Web/Planes/DB9F778B1A5259FCC12583F600236AAF?OpenDocument&Clau=Plaigualtat&Idioma=ca&Seu=N>

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat (2009) Pla Municipal de Formació per la Solidaritat. De la sensibilització al compromís. <https://barrejant.cat/wp-content/uploads/2010/07/Pla-dEducaci-i-Formaci-per-a-la-Solidaritat.pdf>

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat (2021) Pla Municipal d'Educació i Formació per a la solidaritat 2021-2026. <https://seu2.santboi.cat/govern-obert/tramits-dinformacio-publica/junta-de-govern-local-23-06-2021-aprovacio-inicial-del-pla-municipal-deducacio-i-formacio-per-a-la-solidaritat-2021-2026/pla/view>

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat. Pla Municipal d'acollida a persones refugiades. https://www.santboi.cat/fotos/cooperacio/PlaMunicipalAcollida_SantBoi.pdf

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat (2022) Pla Municipal Sant Boi, Ciutat Refugi. Instrategies.

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat (2019) Reglament de Participació Ciutadana. <http://santboi.cat/Publi007.nsf/A874DFC5AEDEA00BC12574C8002D8C1B/%24FILE/Reglament%20Participaci%C3%B3%20Ciutadana%20Sant%20Boi%202019.pdf>

Planas, Victòria; (2019) Informe de evaluación del proyecto 3109. Adecuación de viviendas para núcleos familiares afectados por los derrumbes en la Habana causados por el huracán Irma (Cuba). FCCD.

Planas, Victòria; (2021) Informe d'avaluació intermèdia mixta del projecte 3082. Assessorament, suport legal i acompanyament per la mobilització política cap a persones refugiades en situació irregular encallades a l'Illa de Lesbos. FCCD.